

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 11/2'2015

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних наук

Постанова президії ВАК України від 06 жовтня 2010 р. № 1-05/6. Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Академією муніципального управління та Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол №20 від 29 жовтня 2015 року) та Вченою Радою Академії Муніципального Управління (Протокол №35 від 23 листопада 2015 року). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції. Відповідальність

за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 30.11.2015

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Суб'єкт
видавничої
справи

© "Аналітик", 2015

© "Економіка. Фінанси. Право", 2015

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес
центр"

Шеф-редактор:

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління Аудиторської фірми "Аналітик", Заслужений юрист України

Керівник редакційної колегії з економічних наук:

Дацій Олександр Іванович, д.е.н., професор, в.о. ректора Академії муніципального управління, Заслужений працівник освіти України

Заступник керівника редакційної колегії з економічних наук:

Невелєв Олександр Михайлович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та адміністративного менеджменту Академії муніципального управління

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Вініченко Ігор Іванович, д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії та економіки сільського господарства Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Іванюта Василь Фалімонович, д.е.н., доцент, професор кафедри бізнес-адміністрування та зовнішньоекономічної діяльності Полтавського університету економіки і торгівлі

Клименюк Микола Миколайович, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту Академії муніципального управління

Кондрашихін Андрій Борисович, д.е.н., доцент, завідувач кафедри державних та місцевих фінансів Академії муніципального управління

Корецька Світлана Олександрівна, д.е.н., доцент
Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, завідувач секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства

Присяжнюк Володимир Костянтинович, д.т.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Сук Петро Леонідович, д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Національного університету біоресурсів і природо-користування України

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Керівник редакційної колегії з правових наук:

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, учений секретар Вченої ради Національної академії внутрішніх справ

Заступник редакційної колегії з правових наук:

Лоцихін Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Академії муніципального управління, Заслужений економіст України

Члени редакційної колегії з правових наук:

Баймуратов Михайло Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Маріупольського державного університету, заслужений діяч науки і техніки України

Бичкова Світлана Сергіївна, д.ю.н., професор, заступник начальника кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування Національної академії внутрішніх справ

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., професор, завідувач спеціальною кафедрою № 1 Національної академії Служби безпеки України, заслужений юрист України

Джуґа Олександр Миколайович, д.ю.н., професор, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

Кампо Володимир Михайлович, к.ю.н., доцент, громадський діяч, заслужений юрист України

Клименко Олена Вікторівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Конonenко Леонід Минович, к.ю.н., професор, професор кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Копан Олексій Володимирович, д.ю.н., професор, перший заступник Керівника Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України

Литвин Олександр Петрович, к.ю.н., професор, професор кафедри публічно-правових дисциплін Університету сучасних знань

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., доцент, професор кафедри кримінального права та правосуддя Запорізького національного університету, академік міжнародної кадрової академії, відмінник освіти України, радник юстиції

Приходько Христина Вікторівна, к.ю.н., професор, доцент кафедри муніципального, цивільного та адміністративного права Академії муніципального управління

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

Царенко Оксана Вячеславівна, д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Академії муніципального управління

Видавничий редактор:

Куцяк Олександр Анатолійович

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ

Н.П. БАРІДА. Монетарне регулювання економіки України: проблеми та пріоритети	4
А.А. ДУМНАЗЄВ, А.О. МУЗИЧЕНКО. ABC-аналіз, як метод управління запасами підприємства	7
Т.Б. ГОРОДЕЦЬКА, А.Р. ПАНКРАТОВА, М.В. ІЛНЧУК. Обґрунтування моделі управління інноваційними процесами на машинобудівних підприємствах	10
Д.В. ХУТОРНИЙ, Н.А. ЛИСКО. Порядок застосування санкцій, порядок пред'явлення вимог і здійснення контролю за їх виконанням національною комісією фінансових послуг України	16
А.М. КАНДИБА. Evaluation of creating competitive advantages in the implementation of import transactions of the entity	21
Т.С. КІНСЬВА, М.В. НЕЧВАЛЬ. Теоретичні засади управління розрахунками за виплатами працівникам	26
Т.Г. КУБАХ. Сучасний підхід до дефініції поняття "Фінансові інструменти"	29
Г.В. ПУРІЙ. Теоретичні засади формування та оцінки структури сукупних витрат промислових підприємств	35
С.А. ТКАЧЕНКО. Вимога методології підсистеми моніторингу у функціонально розвинутій системі стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації агропродовольчої сфери	38
Т.Д. СІТАШ, О.Ю. МОГИЛКА, М.В. ТОДОРІКА. Теоретичні аспекти та напрями вдосконалення бюджетного планування в Україні	41

БАРИДА

Надія Петрівна
Nbarida@ukr.net

УДК 336.71

МОНЕТАРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ

MONETARY REGULATION OF ECONOMY OF UKRAINE: PROBLEMS AND PRIORITIES

к.е.н., доцент, ДВНЗ
"КНЕУ імені Вадима
Гетьмана"

Стаття присвячена дослідженню особливостей, проблем та пріоритетів монетарного регулювання в Україні. Визначено шляхи удосконалення та пріоритети монетарного регулювання в умовах стагфляційної кризи.

Статья посвящена исследованию особенностей, проблем и приоритетов монетарного регулирования в Украине. Определены пути совершенствования и приоритеты монетарного регулирования в условиях стагфляционного кризиса.

The article investigates characteristics, problems and priorities of monetary regulation in Ukraine. The ways of improving and priorities of monetary regulation in conditions of stagflation crisis are defined.

Ключові слова: монетарне регулювання, фінансово-економічна криза, механізм грошової емісії, грошовий суверенітет України.

Ключевые слова: монетарное регулирование, финансово-экономический кризис, механизм денежной эмиссии, государственный суверенитет Украины.

Keywords: monetary management, financial and economic crisis, the mechanism of money creation, monetary sovereignty of Ukraine.

ВСТУП

Передумови розвитку кризи у нашій країні, що пов'язані як із глобалізацією, так і з внутрішніми чинниками трансформаційних змін у національному господарстві останнього періоду, визначають актуальність дослідження особливостей реалізації монетарного регулювання економіки Національним банком України як одного із ключових елементів загального механізму державного впливу на перебіг господарських процесів. Адаже зростання ролі фінансового ринку, збільшення транскордонних потоків капіталів та розширення фінансового інструментарію визначають необхідність пошуку оптимальної стратегії реалізації грошово-кредитної політики в Україні як важливого засобу впливу фінансового сектора національного господарства на реальний сектор. А відтак забезпечення високої результативності монетарного регулювання і довіри до грошово-кредитної та валютної політики центрального банку слід вважати необхідною умовою підтримки динамічного і збалансованого зростання економіки.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні особливостей монетарного регулювання в Україні, а також проблем та перспектив їх вирішення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для оцінки основних показників монетарної політики політики використовуються різноманітні **методи**, серед яких метод структурно-логічного аналізу, статистичний та порівняльний аналіз динаміки показників. **Емпіричною основою** дослідження є існуючі розробки українських та зарубіжних науковців.

З метою проведення вдалого методологічного дослідження в магістерській дипломній роботі ми використали таку **інформаційну базу**: навчальні

посібники різних авторів, підручники, закони та періодичні видання, що детально висвітлювали інформацію про Національний банк України та його грошово-кредитну політику, вітчизняні та зарубіжні наукові праці, статистичні матеріали НБУ.

РЕЗУЛЬТАТИ

В умовах галопуючої інфляції (у квітні 2015 р. понад 60 % у річному вимірі), падіння виробництва ВВП на 17,6% за I кв. 2015 рік, різкого скорочення платоспроможності населення, реальної заробітної плати (січень – квітень 2015 22,5%) та відповідного зниження обороту роздрібною торгівлі на 22,5%, високого рівня девальвації національної валюти, доларизації та демонетизації економіки, неймовірно низького рівня інвестиційної привабливості України для зовнішніх інвесторів, здебільшого, через зовнішньополітичну дестабілізацію та корумпованість чиновників, основною рушійною силою подолання фінансово-економічної та банківської кризи - **є відновлення грошового суверенітету України**, а відтак - внутрішніх монетарних механізмів стабілізації та розвитку економіки [1, с.63-83].

Ключову роль в формуванні монетарних передумов подолання фінансово-економічної та банківської кризи, має відіграти Національний банк України як головний інститут ринкового регулювання економіки і провідник державної економічної політики у монетарній сфері. Саме монетарне регулювання економіки, здійснюване центральним банком засобами та інструментами грошово-кредитної і валютної політики, може забезпечити відповідне підґрунтя для стабільного соціально-економічного розвитку – цінову стабільність і низьку інфляцію у довгостроковій

перспективі, а також ефективне функціонування банківської системи та ресурсне відновлення стійкого економічного зростання.

Наразі, Національний банк України фактично втратив контроль за емісійним механізмом адже домінуючим каналом грошової емісії є валютний канал та канал операцій із ОВДП. Станом на початок 2008 року 97% коштів було емітовано шляхом купівлі Національним банком іноземної валюти для поповнення золотовалютних резервів, а залишок ОВДП у його портфелі дорівнював нулю. Тобто, емітовані гривневі кошти потрапляли у реальний сектор, зокрема до експортерів для забезпечення їх виробничої діяльності [1, с.63-83].

У випадку активного функціонування валютного каналу - умови грошової емісії визначаються рівнем валютних резервів, режимом валютного курсу та валютними інтервенціями. Проблема активного застосування валютного каналу грошової емісії в Україні, визначається структурою експорту (в основному експортуються товари із низькою доданою вартістю) та імпорту (переважають товари споживчого характеру), що стримує розвиток внутрішнього ринку, створення робочих місць та доданої вартості, розвиток високих технологій.

Активізація емісійного каналу через операції ОВДП, несе високі інфляційні ризики та має непродуктивний характер, і ще більше поглиблює кризові проблеми економіки. Частка коштів, емітованих шляхом купівлі Національним банком державних облігацій починаючи з 2008 року стабільно зростала, і у 2014 році внаслідок монетизації безпрецедентно великих обсягів облігацій вона перевищила 100% від загального обсягу. Водночас, обсяг емісії через валютний канал, котрий поступово скорочувався протягом кількох останніх років, у 2014 році набув від'ємного значення, тобто відбулася чиста стерилізація гривні шляхом продажу іноземної валюти [2,4].

Антикризові заходи НБУ 2014-2015 років призвели до суттєвого збільшення у структурі емісії частки рефінансування, яке здебільшого має короткостроковий характер та спрямовано на підтримку ліквідності банків та стабілізацію їх функціонування. Тобто, емісійний ресурс спрямований на рефінансування банків також має непродуктивний характер, адже не виступає джерелом кредитних ресурсів для фінансування розвитку виробництва.

Отже, на сьогоднішній день практично усі кошти, емітовані НБУ мають непродуктивний характер використання і спрямовані на погашення гострих тимчасових боргових проблем в державному бюджеті, платіжному балансі та банківській системі, і не спрямовані на вирішення структурних проблем економіки, подолання монетарних та економічних дисбалансів. А тому, середньострокові проблеми економіки загострюються та зростають інфляційні та девальваційні ризики.

В той час, ЄЦБ та ФРС США, активно застосовують нестандартні інструменти монетарного регулювання спрямовані на відновлення зростання економіки. НБУ значно підвищив облікову ставку -

до 30 %, цим практично припинив кредитування реальної сфери економіки, на фоні суттєвого зниження платоспроможного попиту населення та зростання комунальних тарифів, виробнича сфера економіки залишилась – без «покупця», стрімко заглиблюється у рецесію.

Ключовою передумовою подолання кризових явищ в економіці та банківській системі, вважаємо – необхідність формування якісно нової моделі монетарного регулювання, яка ґрунтується на відновленні грошового суверенітету держави та активізації монетарного стимулювання розвитку економіки, в першу чергу, через кредитну підтримку малого та середнього бізнесу в Україні, як основи формування конкурентного ринкового середовища. Такий підхід вважаємо виправданим, з огляду на необхідність відновлення економіки, відтак - подолання банківської кризи, та формування передумов для стійкого соціально-економічного розвитку.

В процесі розвитку будь-якої країни поступово формується її соціально-економічна модель. Важлива роль у розбудові соціально-економічного середовища належить механізму грошової емісії. Від механізму та обсягу грошової емісії в значній мірі залежить перерозподіл доходів у суспільстві: одні отримуючи емісійний доход - стають заможнішими, а інші сплачують "інфляційний податок" та стають біднішими.

У механізмі емісії в умовах сформованих ринкових відносин, випуск грошей в обіг здійснюється на кредитних засадах і таким чином, фінансується створення доданої вартості, тобто дається певний грошовий аванс для розвитку економіки. Тобто, механізм емісії кредитних грошей підвищує стимулюючий вплив грошей на соціально-економічний розвиток країни.

Про ефективність механізму грошової емісії свідчить те, наскільки швидко відбуваються зміни та формується соціально однорідне суспільство. Цивілізовані розвинуті країни, виробляючи державну економічну політику, спираються на таку економічну модель розвитку, яка б ставила за мету зростання багатства нації, тобто - розвиток малого та середнього бізнесу, а не кланово-олігархічних груп. Такі країни є на сьогодні ефективними та конкурентоспроможними у світі, у них провідною соціальною силою є середній клас, який складає щонайменше 2/3 суспільства. А у таких центральноєвропейських державах як Австрія, Бельгія, Нідерланди, Швейцарія, Скандинавські країни – частка середнього класу досягає 75-85%.

Соціально-економічна структура українського суспільства свідчить про хибність та вичерпаність обраної моделі розвитку. Нині вона виглядає таким чином: 5% - багаті, 25% - умовно середній клас, 40% - бідні, із них 30% - за межею бідності [4, с.58].

ВИСНОВКИ

В умовах масштабних кризових явищ останніх років, що з фінансового сектору поширились на всі сфери економіки, важливість своєчасного та цілеспрямованого вжиття комплексу регулятивних

заходів щодо активного впливу на умови господарської діяльності таким чином, щоб вийти із глибокої рецесії та стати на заваді посиленню негативних тенденцій, здатних перерости у ще більш масштабні спади, банкрутства учасників ринку, розкручування інфляційної спіралі, девальвації національної валюти, зростання безробіття та інших негативних явищ. Таким чином, дієвість впливу держави на економіку визначається ефективністю застосування тих чи інших регулятивних заходів, здатних активно протидіяти даним тенденціям. Серед таких заходів монетарне регулювання слід вважати одним із найбільш важливих та дієвих інструментів впливу держави на перебіг економічних процесів

Отже, сьогодні в Україні існує нагальна потреба щодо вироблення механізму монетарного регулювання який сприятиме виходу із глибокої фінансово-економічної та банківської кризи, збалансованому та стійкому соціально-економічному розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Інфляційний звіт Національного банку України за I квартал 2015 року / Департамент статистики та звітності Національного банку України. – К., 2015. – с. 63-83.
2. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика та особливості її реалізації в Україні [Текст] / І.О. Лютий // Фінанси України. – 2000. – № 1. – С. 20.
3. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків: підруч./ С. Фредерік Мишкін. – К.: Основи, 2001. – с. 143.
4. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан і перспективи змін: монографія/ ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наук. Досліджень Нац. Банку України, УБС НБУ, 2009. – с. 58.
5. Офіційний сайт Європейського Центрального банку в мережі Інтернет // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecb.europa.eu/mopo/intro/transmission/html/index.en.html>.
6. Офіційний сайт Національного банку України в мережі Інтернет // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
7. Офіційний сайт ФРС в мережі Інтернет // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.federalreserve.gov/releases/H41/20070104>.

ДУМНАЗЄВ

Андрій Аркадійович
andriidumnaziew@mail.ru

УДК 339.144

ABC-АНАЛІЗ, ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

МУЗИЧЕНКО

Андрій Олександрович

ABC ANALYSIS AS A METOD OF CONTROL OF COMPANY STOCKS

магістр спеціальності
Облік і аудит НУБіП
України

кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики
та економічного аналізу
НУБіП України

В статті розглянуто особливості контролю виробничих запасів за допомогою методом ABC-аналізу. Розкрито значення методу та його переваги для ефективного управління запасами підприємств.

В статье рассмотрены особенности контроля производственных запасов с помощью метода ABC - анализа. Раскрыто значение метода и его преимущества для эффективного управления запасами предприятий.

In the article the features of inventories control by ABC-analysis are considered. The importance of the method and its advantages for the effective control of the company stocks is revealed.

Ключові слова: ABC-аналіз, запаси, контроль, управління, сільське господарство

Keywords: ABC analysis, stocks, control, management, agriculture

Ключевые слова: ABC-анализ, запасы, контроль, управление, сельское хозяйство

ВСТУП

З інтеграцією України у світовий ринок особливого значення набувають питання забезпечення конкурентоспроможності національних підприємств, адже за умов жорсткої конкуренції із закордонними фірмами наші товаровиробники можуть втратити інтерес споживачів, враховуючи якість і ціну товарів-конкурентів.

Враховуючи це, виробничі підприємства велику увагу повинні приділяти якості обліку виробничих запасів. Разом з тим, аналіз виробничих запасів – одна з найбільш необхідних та складних ділянок управлінського процесу, яка потребує постійного вдосконалення. Тому актуальність проблеми контролю виробничих запасів та пошук шляхів їх вдосконалення не викликає сумніву і потребує подальшого дослідження.

Дослідженню питань обліку та внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів присвятили свої праці такі вчені як: Ф. Бутинець, М. Кужельний, С. Левицька, С. Бардаш, І. Розенберг, Л. Нападовська, Н. Белова та інші науковці. Незважаючи на значний внесок вчених у вирішенні питань пов'язаних із виробничими запасами підприємств, проблеми обліку та ефективного контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах залишаються актуальними та потребують подальшого вивчення.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні оптимальної структури виробничих запасів на підприємствах за допомогою ABC-методу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно ПСБО 9 запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [1].

Контроль за станом запасів – це вивчення і регулювання рівня запасів продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання з метою виявлення відхилень від норм запасів і прийняття оперативних заходів до ліквідації відхилень. Необхідність контролю за станом запасів обумовлена підвищенням витрат в разі виходу фактичного розміру запасу за рамки, передбачені нормами запасу. Контроль за станом запасів може проводитися на основі даних обліку запасів, переписів матеріальних ресурсів, інвентаризацій, або по мірі необхідності.

На практиці застосовуються різні методи контролю, проте особливу увагу слід приділити ABC-аналізу, за допомогою якого можливо суттєво підвищити релевантність інформації, щодо прийняття управлінських рішень відносно запасів підприємства.

Метод ABC аналізу зародився в США і набув широкого розповсюдження в кінці 1980-х роках завдяки працям Г. Бере, Р. Купера, Т. Джонсона, Р. Каплана [2, С.190]. Методика проведення ABC-аналізу включає такі етапи: встановлення вартості кожного товару, продукції (за закупними цінами); розташування продукції за зменшенням ціни; знаходження суми даних про кількість і витрати на придбання; групування товарів, продукції на групи залежно від їх питомої ваги в загальних витратах на придбання.

В основі методу ABC-аналізу лежить Паретто «20 на 80». Суть його полягає в тому, що якщо 80 % витрат припадає на 20 % видів запасів, то саме цим

видам необхідно приділити увагу в процесі управління запасами [3, С.100].

Зауважимо, що для проведення АВС-аналізу необхідно мати якісно вибудований аналітичний облік запасів, оскільки результати аналізу і контролю товарних запасів здійснюються за трьома групами - А, В, С.

Проведемо АВС-аналіз для досліджуваного підприємства. Для розрахунку використаємо дані

обсягів виробленої сільськогосподарської продукції рис. 1.

Аналіз даних рис. 1 показують, що основну частку виробництва в підприємстві становить рослинництво: кукурудза на зерно, дещо відстає від неї виробництво цукрових буряків та соняшнику. Частка ж тваринництва у структурі виробництва є незначною і становить близько 10% від вартості загальної виробленої продукції.

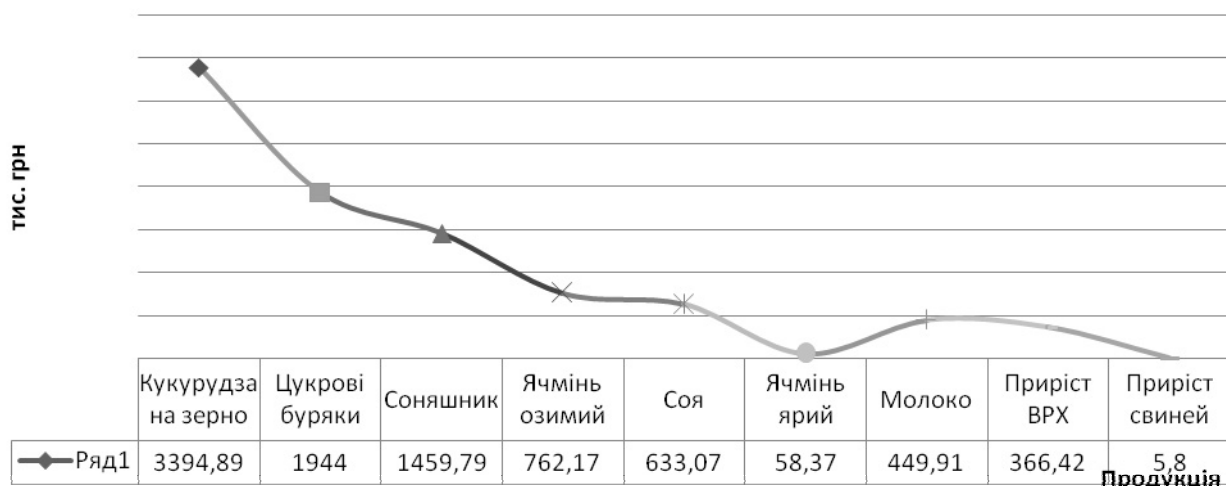

Рис. 1. Виробництво сільськогосподарської продукції на підприємстві в 2014 р., тис. грн.

Таблиця 1

Вихідна інформація для проведення АВС-аналізу в досліджуваному підприємстві

Продукція	Виробництво, тис. грн	Частка у структурі, %	Частка з накопиченням, %	Група
Рослинництво				
Кукурудза на зерно	3394,89	41,14	41	А
Цукрові буряки	1944,00	23,56	65	В
Соняшник	1459,79	17,69	82	В
Ячмінь озимий	762,17	9,24	91	С
Соя	633,07	7,67	99	С
Ячмінь ярий	58,37	0,71	100	С
Разом по рослинництву	8252,29	100,00	-	-
Тваринництво				
Молоко	449,91	54,72	55	А
Приріст ВРХ	366,42	44,57	99	В
Приріст свиней	5,80	0,71	100	С
Разом по тваринництву	822,13	100,00	-	-

Визначивши частку в структурі виробництва продукції та частку з накопиченням, що є основою для виокремлення відповідних груп А, В та С, можна приступати до групування товарних позицій (табл. 2).

До групи А ми віднесемо об'єкти, сума часток з накопиченням яких складає перші 50% від загальної суми всіх параметрів. Це кукурудза на зерно – у рослинництві та молоко у тваринництві. Об'єкти цієї групи підлягають жорсткому, систематичному та посиленому контролю.

До групи В – наступні об'єкти після групи А, сума часток з накопичення яких коливається від 50% до 80% від загальної суми. Це цукрові буряки та соняшник у рослинництві та вирощування ВРХ у тваринництві. Об'єкти цієї групи підлягають помірному контролю.

До групи С належать всі наступні об'єкти, сума часток з накопиченням яких складає від 80% до 100% від загальної суми. Це озимий та ярий ячмінь, соя у рослинництві; свинарство у тваринництві. Об'єкти групи підлягають періодичному контролю.

Зведені результати проведеного АВС-аналізу

Група	Виробництво, тис. грн	Частка, %	Кількість позицій	Частка, %	Витрати на виробництво, тис. грн	Вид контролю
Рослинництво						
А	3394,89	41	1	17	2812,00	Систематичний, посилений, суцільний
В	3403,79	41	2	33	2681,00	Помірний, суцільний
С	1453,61	18	3	50	2164,00	Періодичний, вибірковий
Разом	8252,29	100	6	100	7657,00	Х
Тваринництво						
А	449,91	54,72	1	33,33	824,00	Систематичний, посилений, суцільний
В	366,42	44,57	1	33,33	936,00	Помірний, суцільний
С	5,80	0,71	1	33,33	12,00	Періодичний, вибірковий
Разом	822,13	100	3	100	1772,00	Х

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що кукурудза на зерно складає 41 % всього об'єму виробництва продукції рослинництва, витрати на її виробництво складають найбільшу частку у структурі витрат. Саме це зумовлює необхідність жорсткого контролю запасів які необхідні для виробництва кукурудзи на зерно. Цукрові буряки та соняшник також становлять 41 % виробництва і значну частину витрат, що також потребує уважного контролю. Таким чином, 82% виробництва продукції рослинництва на підприємстві належить трьом культурам. Це пояснюється високим рівнем доходності цих культур. Проте слід відмітити, що висока частка цих культур у структурі посівів негативно впливає на родючість ґрунтів. Кожному підприємству слід дотримуватись сівозмін, адже земля повинна зберігати свої властивості з плином часу, а не лише бути засобом миттєвого доходу.

У тваринництві ж основну частку виробництва продукції займає молоко, яке становить 54,72 % від всього об'єму виробництва продукції тваринництва, а вирощування ВРХ - 44,57 %. Свинарство займає менше 1 % у загальній сумі виробничих витрат виробництва продукції тваринництва.

Отже, завдяки проведеному АВС-аналізу, ми можемо виділити на досліджуваному підприємстві запаси, які потребують детального контролю, оскільки мають найбільшу частку у структурі реалізованої продукції. Контроль за наявністю та рухом запасів допоможе підприємству оптимізувати їх структуру з метою більш ефективного використання.

ВИСНОВКИ

АВС-аналіз дозволяє отримати цінну інформацію для планування, контролю й управління запасами. Він є ефективним інструментом управлінського обліку та контролю запасів на підприємстві, оскільки представляє ефективну можливість покращення системи стратегічного управління за рахунок оптимізації витрат на ресурси та зберігання продукції. Однак, аналіз запасів із використанням даного методу не є всеохоплюючим, а тому не слід відмовлятися від продукції, яка має найменшу економічну ефективність згідно результатів дослідження, оскільки виробництво сільськогосподарської продукції – це перш за все – продовольча безпека країни.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proaudit.coM.ua/buH/standart/p-s-bo-9-zapasi.HtMl>.
2. Воронова Е.Ю. Управленческий учет: учебник для бакалавров / Е.Ю. Воронова - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2014. - 590 с.
3. Хоменко Н.В. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: Монографія / Н.В. Хоменко, О.В. Карпенко, Ю.А. Верига – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2010. – 153 с.
4. Івахів Ю., Спільник І. Метод АВС-аналізу: доцільність застосування / Ю. Івахів, І. Спільник // Економічний аналіз. Випуск 3. - Тернопіль, 2010.- С. 170-172.
5. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики [Текст]: монографія / Т.А. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.

ГОРОДЕЦЬКА

Тетяна Борисівна
gorodetskaya_85@mail.ru

ПАНКРАТОВА

Анна Русланівна

ЛІНЧУК

Марина Віталіївна

к.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університетстудентка, Одеський національний
політехнічний університетстудентка, Одеський національний
політехнічний університет

УДК 330.341.1:621

ОБГРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА
МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

A GROUND OF CASE INNOVATIVE PROCESSES FRAME IS ON MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Статтю присвячено обґрунтуванню моделі управління інноваційними процесами, яка створює передумови як для ефективного управління ними, так і діяльністю підприємства взагалі, оскільки в повній мірі відображає сутність інноваційних процесів та дозволяє керівництву підприємства приймати оптимальні управлінські рішення щодо розробки та впровадження інноваційних процесів.

Стаття посвячена обґрунтуванню моделі управління інноваційними процесами, которая создает предпосылки как для эффективного управления ими, так и деятельностью предприятия вообще, поскольку в полной мере отображает сущность инновационных процессов и позволяет руководству предприятия принимать оптимальные управленческие решения относительно разработки и внедрения инновационных процессов.

The article is devoted the ground of case innovative processes frame, which creates pre-conditions both for an effective management by them and by activity of enterprise in general, as in a complete measure represents essence of innovative processes and allows guidance of enterprise to accept optimum administrative decisions in relation to development and introduction of innovative processes.

Ключові слова: модель, інноваційний процес, управління, інноваційний продукт

Ключевые слова: модель, инновационный процесс, инновационный продукт

Keywords: model, innovative process, management, innovative product

ВСТУП

Модель управління інноваційними процесами створює передумови як для ефективного управління ними, так і діяльністю підприємства взагалі, оскільки в повній мірі відображає сутність інноваційних процесів та детально описує типові етапи, що дозволяє керівництву підприємства приймати найбільш грамотні управлінські рішення та контролювати діяльність щодо розробки та впровадження інноваційних процесів.

МЕТА РОБОТИ полягає у методичному забезпеченні всіх етапів створення моделі управління інноваційними процесами.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення поставленої мети використано метод експертних оцінок та аналізу ієрархій – для обґрунтування критеріїв вибору конкретного виду інноваційних процесів.

РЕЗУЛЬТАТИ

У той же час, розробка та обґрунтування такої моделі стає достатньо складним та багатоетапним

процесом, який, у свою чергу, можна відобразити схематично (рис. 1).

Першим етапом побудови моделі управління інноваційними процесами є виявлення різноманітних видів інноваційних процесів, що мають певні особливості розробки, реалізації та поширення, і вимагають специфічних підходів до управління.

З урахуванням українських реалій необхідно виділяти наступні види інноваційних процесів на підприємстві [1]: створення нового продукту (товарний); освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів (маркетинговий); запровадження нового методу виробництва (технологічний); реорганізація організаційної структури управління (управлінський).

Для розробки моделі необхідним є обґрунтування та вибір конкретного виду інноваційних процесів через зіставлення теоретичних засад інноваційних процесів та практичної діяльності досліджуваних підприємств.

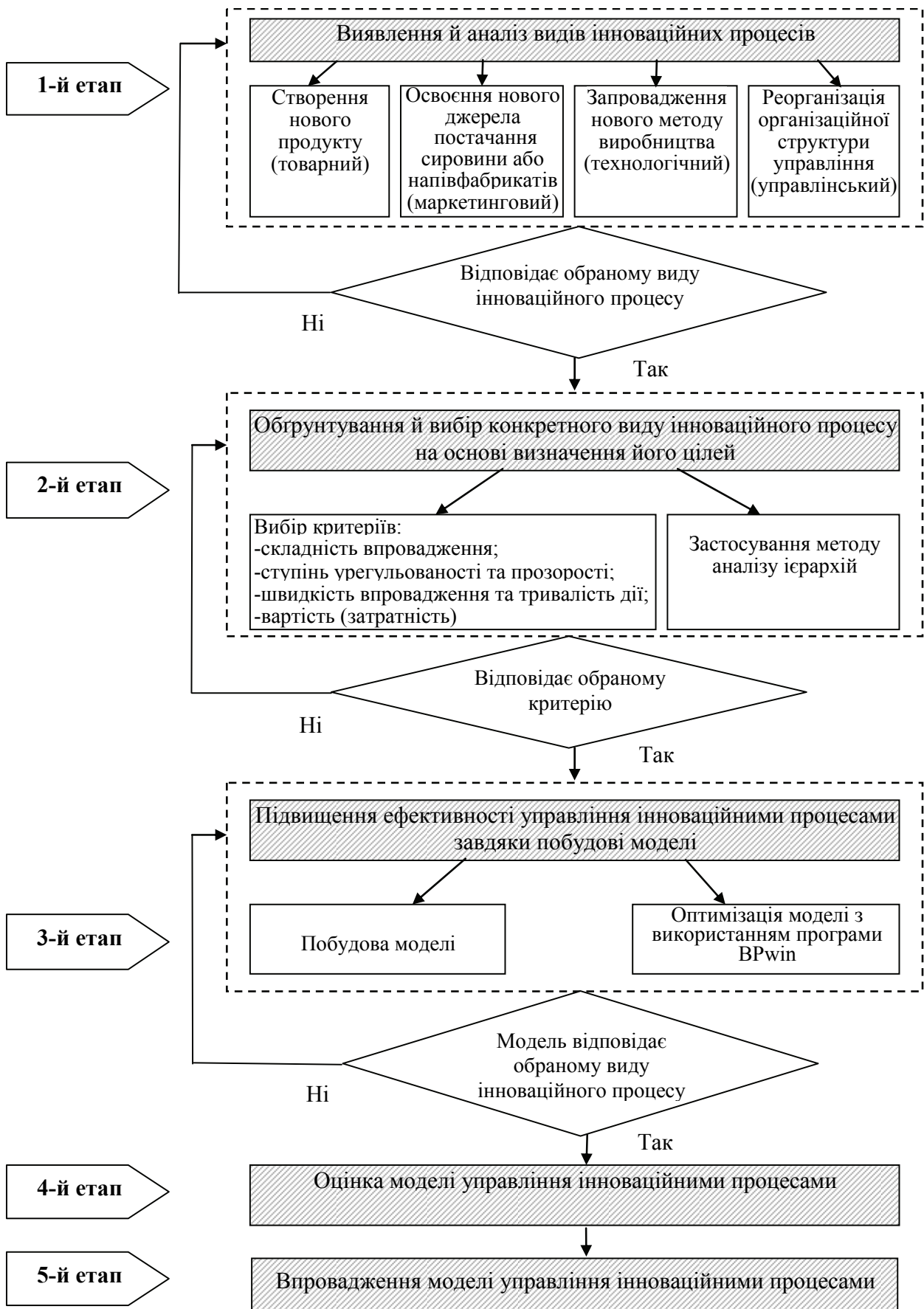

Рисунок 1. Послідовність етапів побудови моделі управління інноваційними процесами

В першу чергу необхідно виділити декілька критеріїв, після того необхідно провести аналіз відповідності можливостей та особливостей діяльності досліджуваних підприємств обраному виду інноваційного процесу та прийняти остаточне рішення. Для виду інноваційних процесів, який відповідає більшості критеріїв та може покращити ефективність діяльності досліджуваних підприємств, можна розробити модель [1].

У якості критеріїв на основі узагальнення теоретичних досліджень [4; 6; 7; 8] необхідно виділити наступні: складність впровадження; ступінь урегульованості та прозорості; швидкість впровадження та тривалість дії; вартість (затратність).

Щоб прийняти найбільш оптимальне рішення щодо виду впроваджуваного інноваційного процесу будемо використовувати метод аналізу ієрархій. Оцінювати пріоритетні критерії планується за допомогою спеціально створеної експертної групи, в яку входять керівники досліджуваного підприємства, а також фахівці, що володіють необхідними знаннями і досвідом у розглянутій області.

У якості досліджуваного підприємства обрано ПАТ «Одескабель», це підприємство з високим рівнем розвитку інноваційних процесів. Слід акцентувати увагу на тому, що на ПАТ «Одескабель» впроваджується велика кількість інноваційних видів продукції (тобто товарних інноваційних процесів).

Було опитано 10 експертів (робітники ПАТ «Одескабель»), кількісний та якісний склад яких обґрунтовано за методиками Є. Райхмана і Г. Азгальдова [10], дані якої свідчать про те, що до експертизи були залучені робітники, які займають керівні посади (заступник голови правління з технічного розвитку та маркетингу, заступник

директора з комерції, збуту та ЗЕД, директор з якості та ін.). Це висококваліфіковані кадри з вищою освітою, переважно зі стажем роботи за спеціальністю від 7 до 44 років. Члени експертної групи ставлять анонімно оцінки, що складаються, після чого виводиться загальний бал.

Таким чином, застосування методу аналізу ієрархій дозволило стверджувати, що оптимальним видом інноваційного процесу на ПАТ «Одескабель», який найкращим чином відповідає вищезазначеним критеріям є товарний інноваційний процес, тобто створення нового товару, оскільки оцінка цієї альтернативи є найвищою (0,331) [1].

Наступним важливим етапом дослідження є оцінка моделі управління інноваційними процесами на підприємстві. Інструмент VProWin пропонує побудову моделі з використанням функціональних блоків. В моделі управління інноваційними процесами запропоновано вісім таких блоків, а саме [виокремлено та згруповано на основі: 2; 3]: створення інновації; аналіз середовища та можливих ринків збуту; втілення інновацій; розробка дослідного зразка; виготовлення дослідних зразків; підготовка до виробництва; серійне виробництво; підготовка до сервісного обслуговування; виведення нового товару на ринок та його збут.

Для даної моделі управління інноваційними процесами входом є ідея, яка поступово проходить декілька етапів трансформації до нового товару, який є виходом, а також інформація та комунікації, які виступають допоміжними засобами на всіх етапах інноваційного процесу. Таким чином, на рис. 2 представлено процес трансформації ідеї до нового товару згідно моделі управління інноваційними процесами.

Рисунок 2. Процес трансформації входу функціонального блоку

Так, інноваційний процес у даній моделі на початкових етапах піддається впливу плану інновацій, тобто стратегічних та тактичних завдань, які стоять перед підприємством, а також майже на кожному з етапів – нормативно-правової бази та фінансових можливостей.

До основних механізмів функціонального блоку «інноваційний процес» у моделі відносяться: новатор, економіст, обладнання, трудові ресурси. На перших етапах найважливішу роль у якості механізму відіграє новатор та економіст. Такі механізми як обладнання

та трудові ресурси починають займати провідне місце тоді, коли корисна інформація поступово втілюється в інноваційний товар.

Таким чином, загальний аналіз моделі управління інноваційними процесами дозволяє запропонувати функціональний блок, який зображений на рис. 3.

Наступним завданням є поетапний аналіз моделі управління інноваційними процесами з урахуванням особливостей діяльності досліджуваних підприємств, а саме ПАТ «Одескабель», як підприємства з великим рівнем розвитку інноваційних процесів.

Рисунок 3. Функціональна модель управління інноваційними процесами на підприємстві

Першим функціональним блоком є «Сворення інновації». На цьому етапі відбувається перехід ідеї до інформації. Головним та єдиним механізмом цього функціонального блоку є новатор, а управління здійснюється за рахунок плану інновацій. Крім того, допоміжну роль відіграють інформація та комунікації, які, наприклад, дозволяють узгодити дії новатора з планом інновацій. Таким чином, нововведення, яке пропонує новатор та яке задовольняє план інновацій, реалізується у виборі мети інновації, постановці основного завдання, яке переслідує інновація, пошуку головної ідеї та техніко-економічному обґрунтуванні інновації. «Новатором» має виступати науково-дослідницький відділ та конструкторське бюро, або персонал цих структурних підрозділів. Також необхідно зазначити, що Р. Уотерман [11] вважає, що не менше 60–70 % отриманої інформації використовується на подальших етапах інноваційного процесу.

Наступним етапом є аналіз середовища та можливих ринків збуту. У якості входу функціонального блоку виступає вся інформація з попереднього етапу. На виході отримуємо два важливі результати, а саме аналітичну інформацію та маркетингові дослідження. Головний механізм цього етапу – економіст. Даний етап характеризується проведенням маркетингових досліджень запропонованої інновації, в ході якого аналізуються вірогідний попит на нову продукцію, зовнішнє середовище, потенційний ринок, проводиться SWOT-аналіз, пошук інвесторів та оцінка альтернатив. «Економістом» має виступати планово-економічний та маркетинговий відділи. Цей функціональний блок регулює не тільки перехід до наступного етапу інноваційного процесу, але є важливим фактором реалізації усіх результуючих.

Третій етап моделі інноваційного процесу – втілення та просування інновації, розробка

дослідного зразка. Управління цим функціональним блоком здійснюється двома складовими, а саме законодавством та фінансуванням. На вході отримуємо всю попередню інформацію, а виходом є інформація щодо проектно-конструкторських та технологічних розробок, а саме певні креслення, зразки технологічних програм, оригінальні моделі тощо. У якості механізмів виступають обладнання та трудові ресурси. Метою цієї стадії є створення, проектування та модернізація зразків нової техніки, а також детальна розробка механізму й їх технологічного впровадження. У якості механізму «трудові ресурси» на цьому етапі виступає персонал конструкторського бюро, відділу технічної та технологічної підготовки виробництва і планово-економічного відділу. На думку Р. Уотермана [11], 75–85 % результатів даного етапу мають важливе значення для всіх подальших етапів.

Наступним етапом є виготовлення дослідних зразків. На вході використовуються як результати маркетингових досліджень, які отримані за допомогою аналізу середовища, так і вся необхідна інформація з попереднього етапу. Головні механізми – обладнання та трудові ресурси. Управління здійснюється за рахунок фінансування та законодавства. Найважливіше, що отримує підприємство від цього етапу інноваційного процесу згідно з запропонованою моделлю, є дослідний зразок, який використовується на наступних етапах. Основні учасники даного етапу – юридичний відділ підприємства та дослідне виробництво. Головним завданням даного етапу є виготовлення та випробування дослідних зразків інноваційних продуктів та первісне опрацювання нових технологічних процесів. Так, наприклад, на ПАТ «Одескабель» фінансові витрати та витрати часу на правову охорону у 5–20 разів менше витрат безпосередньо на виготовлення дослідних зразків, у

той же час використання результатів правової охорони складає 90 %, при тому, що результати виготовлення дослідних зразків використовуються на 75–85 %. В цілому, витрати функціонального блоку можна зіставити з витратами попереднього етапу інноваційного процесу [11].

П'ятим етапом моделі управління інноваційними процесами виступає підготовка до виробництва. Головним елементом, який отримується на вході є дослідний зразок. Управління базується на фінансуванні та законодавстві. Механізмом виступають трудові ресурси, у ролі яких є персонал відділу технічної та технологічної підготовки виробництва. Закономірним результатом (вихід) цього етапу є технологія виробництва. Потрібно зазначити, що на ПАТ «Одескабель» підготовка виробництва охоплює перевірку та пуск технологічного обладнання, проведення кваліфікаційних випробувань виробів, коригування та доробка технологічної документації. Перша виробнича партія або установча серія випускається для перевірки можливостей виробництва забезпечити попит, вона має відповідати вимогам не тільки споживачів, але й науково-технічної документації. Результати даного етапу використовуються на 85–90 %, а фінансові витрати як можуть бути рівними витратам першого етапу, так і перевищувати у десять разів [11].

Серійне виробництво є наступним етапом моделі управління інноваційними процесами. Даний етап вимагає на вході наявності технології виробництва, інформації та комунікацій і результатів маркетингового дослідження. Вихід даного етапу це новий товар. Механізмами функціонування даного етапу виступають трудові ресурси та обладнання. Як і на попередніх етапах, управління ведеться з позицій законодавства та фінансування. Серійне виробництво ведеться відділом технічної та технологічної підготовки виробництва та виробничим цехом. Основна мета інноваційних процесів даного етапу це безпосередньо виробництво досягнень науково-технологічних розробок, що мають матеріалізований вигляд, у масштабах, які повністю диктуються вимогами споживчого попиту. На думку Р. Уотермана [11], це один з найважливіших етапів з позиції використання його результатів, так 95–97 % результатів етапу серійного виробництва впливають на інноваційний процес в цілому. Фінансові витрати знаходяться на рівні третього та четвертого етапів.

Передостаннім етапом моделі управління інноваційними процесами виступає функціональний блок «Розробка маркетингової стратегії виводу нового товару на ринок та підготовка до сервісного обслуговування». На вході необхідні результати маркетингових досліджень, інформація та комунікації і безпосередньо новий товар. Головний результат, тобто то, що ми отримуємо на виході, є інформація, яка безпосередньо стосується основних аспектів сервісного обслуговування, що будуть супроводжувати інноваційний товар. Єдиним механізмом цього етапу є трудові ресурси, а саме працівники торговельного та маркетингового відділів. Управління забезпечується з боку законодавства та

фінансування. Таким чином, на ПАТ «Одескабель» даний етап є невід'ємною складовою підготовки товару до збуту.

Останній етап – виведення та збут нового товару і сервісне обслуговування. На вході даного функціонального блоку маємо комплекс виходів багатьох попередніх етапів, а саме новий товар, інформація про сервісне обслуговування, результати маркетингових досліджень та інша необхідна інформація. В першу чергу, на виході ми отримуємо новий товар, готовий до реалізації. Крім того, на виході отримується інформація щодо помилок, і якщо такі є, то вона автоматично поступає до етапу «виготовлення дослідних зразків». Третє, що ми отримуємо на виході – це зворотній зв'язок з початком інноваційного процесу. Управління здійснюється за рахунок законодавства та фінансування. У роботі даної стадії безпосередню участь приймають маркетинговий та торговельний відділи. Головною метою збуту продукції є доведення інноваційної розробки до споживача, тобто головне завдання етапу – реалізація продукції (у деяких випадках договірні продаж інновацій). Необхідно акцентувати увагу на тому, що інноваційний процес ПАТ «Одескабель» не переривається і після впровадження, бо в міру поширення (дифузії) нововведення вдосконалюється, стає більш ефективним, набуває нових споживчих властивостей.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході дослідження обґрунтовано найбільш оптимальне рішення щодо типу впроваджуваного інноваційного процесу ПАТ «Одескабель», а саме нового товару, використовуючи метод аналізу ієрархій, та розроблено модель управління інноваційними процесами Проаналізовано етапи управління інноваційними процесами, до яких відносяться: створення інновації, аналіз середовища та можливих ринків збуту, втілення та просування інновацій, розробка дослідного зразка, виготовлення дослідних зразків, підготовка до виробництва, серійне виробництво, підготовка до сервісного обслуговування та виведення і збут нового товару, сервісне обслуговування. Запропонована модель детально відображає та описує етапи управління інноваційними процесами, що, у свою чергу, дозволяє керівництву підприємства контролювати діяльність щодо розробки та впровадження моделі управління інноваційними процесами.

Список використаних джерел

1. Боярська М. О. Розробка моделі управління інноваційними процесами [Електронний ресурс] / М. О. Боярська // Ефективна економіка. – 2011. – № 5.
2. Василенко В.А. Операционное и ситуационное управление в системе менеджмента / В.А. Василенко, И.Е. Мельник. – М.: МГИУ, 2001. – 532 с.
3. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент / В.О. Василенко, В.Г. Шматко; 3-те вид., випр. та допов. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.

4. Василенко В.О. Теорія і практика розробки управлінських рішень / В.О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
5. Городецька Т.Б. Оцінка результативності підприємства у процесі організації інноваційного інвестування / Т.Б. Городецька, М.О. Панченко // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – Волинь, 2014. – № 10, Т.1 – С. 210-218.
6. Гриньов А.В. Організація та управління науково-дослідними і дослідно-конструкторськими розробками на підприємстві: Монографія. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. – 188 с.
7. Завлин П.Н. Оценка экономической эффективности инвестиционных проектов (современные подходы) / П.Н. Завлин, А.В. Васильева, А.И. Кноль. – СПб. : Наука, 1995. – 168 с.
8. Завлин П.Н. Оценка эффективности инноваций / П.Н. Завлин, А.В. Васильев. – М.: Бизнес-пресса, 2000. – 216 с.
9. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник / Т.С. Клебанова, О.В. Мілов, С.В. Мілевський, С.О. Степуріна, Г.С. Ястребова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 273 с.
10. Ребец Е. Методы экспертных оценок / Е. Ребец // [Електронний ресурс]. – // Режим доступу до журналу: // [http // www.e-xe.ru/forum/forum53p](http://www.e-xe.ru/forum/forum53p).
11. Уотерман Р. Фактор обновления / Акад. народ. хоз-ва при правительстве РФ; пер. с англ.. – М.: Дело, 1995. – 392 с.

ХУТОРНИЙ

Дмитро Володимирович
khutornoy@iag.com.ua

УДК 368.036

ЛИСКО

Надія Анатоліївна
n.lysko@iag.com.ua,
nadegda1505@ukr.netПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ,
ПОРЯДОК ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ВИМОГ І
ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ
ВИКОНАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОЮ
КОМІСІЄЮ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
УКРАЇНИTHE ORDER OF SANCTIONS, ORDER
DEMAND AND CONTROL THEIR
EXECUTION BY NATIONAL
COMMISSION OF FINANCIAL SERVICES
IN UKRAINEаудитор, ТОВ "Міжнародна
аудиторська група"здобувач кафедри обліку та
аудиту Київського національного
університету імені
Тараса Шевченка, асистент
аудитора ТОВ "Міжнародна
аудиторська група"

Стаття присвячена визначенню порядку застосування штрафних санкцій за порушення норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та порядку пред'явлення вимог і здійснення контролю їх виконання № 2372 від 01 жовтня 2015 року за умов застосування наукового підходу. На підставі проведених наукових досліджень, автором визначено особливості розгляду справи про невиконання вимог законодавства та закриття провадження у справі, розміру штрафних санкцій і умови їх застосування, а також рішення (постанова) про застосування санкцій.

Статья нацелена на отображении порядка наложения штрафных санкций за нарушение Закона Украины «Про предотвращение и противодействие легализации (отмывание) доходов, полученных не законным путем, финансирование терроризма и финансирование распространения оружия массового уничтожения» и порядка предоставления требований и осуществления контроля за их выполнение года при условии использования научного подхода. На основе проведенных научных исследований, автором определены особенности рассмотрения дела за не выполнение требований законодательства и закрытие производства в деле, размера штрафных санкций и условия их использования, а также решение (постановление) о наложении санкций.

The article is devoted to defining the order of using the sanctions for law violation "The prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing and the proliferation of weapons by mass destruction" and the order of filing requirements and monitoring their implementation № 2372 October 1, 2015, according to the scientific approach. The case of non-compliance with laws and closing of the proceedings, the dimension of sanctions and the conditions of their use, and the decision (resolution) on sanctions were substantiated by the author.

Ключові слова: порядок справи про невиконання вимог законодавства, провадження у справі, рішення (постанова) про застосування санкцій, штрафні санкції

Ключевые слова: порядок дела за не выполнение требования законодательства, производство дела, решение (постановление) про использование санкции, штрафные санкции

Keywords: the case of non-compliance with laws, decision (resolution) on sanctions, dimension of sanctions

ВСТУП

Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринку фінансових послуг затвердила Порядок застосування санкцій, які передбачені Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1], Порядок пред'явлення вимог і здійснення контролю їх виконання №2372 від 01 жовтня 2015 року. Даний порядок №2372 містить чимало нововведень щодо

специфіки розгляду справи про не виконання вимог чинного законодавства України і закриття провадження у справі, застосування та розміру штрафних санкцій за не виконання (не належне виконання) суб'єктом первинного фінансового моніторингу вимог норм закону, а також окреслення термінів прийняття рішення про застосування санкцій, оформлення рішення (постанови) про застосування штрафних санкцій та оскарження в суді.

МЕТА РОБОТИ спрямована на визначення порядку застосування штрафних санкцій за

порушення норм законодавства України, порядку пред'явлення вимог і здійснення контролю їх виконання в умовах їх реформування на підставі застосування наукового підходу.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час застосування наукового підходу при дослідженні сутності застосування штрафних санкцій та умови їх використання в умовах його реформування було застосовано методи узагальнення та порівняння, наукового спостереження та аналізу.

В ході своєї роботи були опрацьовані ресурси Інтернет, офіційні сайти органів державної влади, наукові праці, нормативно-правові акти, тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Порядок № 2372 від 01 жовтня 2015 року розроблено відповідно до статей 14, 24 та 28 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг», затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070 та інших нормативно-правових актів[2].

Це розпорядження зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 жовтня 2015 року за № 1283/27728 та набирає чинності з дня його офіційного опублікування [3].

На підставі розробленого Порядку застосування штрафних санкцій за порушення норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та порядку пред'явлення вимог і здійснення контролю їх виконання № 2372 від 01 жовтня 2015 року, втратили чинність наступні розпорядження [3]:

- розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 13 листопада 2003 року № 120 «Про затвердження Порядку застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2003 року за № 1087/8408;

- розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 19 лютого 2004 року № 85 «Про внесення змін до розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 13.11. 2003 № 120», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18 березня 2004 року за № 341/8940;

- розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 07 квітня 2011 року № 186 «Про внесення змін до Порядку застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05 травня 2011 року за № 545/19283.

На рис. 1 відображено результати наукових спостережень щодо Порядку розгляду справи про невиконання вимог чинного законодавства України та закриття провадження у справі і надано перелік відповідальних осіб за їх виконання.

Відповідно до розпорядження № 2372 від 01 жовтня 2015 року, директор департаменту (керівник самостійного структурного підрозділу) Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, приймає рішення про застосування штрафних санкцій та закриття провадження у справі [3].

Таким чином, рис. 1 описано терміновість накладання санкцій, які можуть бути застосовані до суб'єкта первинного фінансового моніторингу за порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», протягом 6 місяців з дня його виявлення. Термін позовної давності по виявленню та застосуванню санкцій становить 3 роки з дня його вчинення. Відповідальним за дані процеси є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг в особі директора департаменту. Факти недодержання законодавства встановлюються під час виїзних і безвиїзних планових та позапланових перевірок, здійснення нагляду за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу[3].

На рис. 2 обґрунтовано детальний перелік штрафних санкцій для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (юридичних та не юридичних осіб), розміри та умови їх накладання. За умов повторного виявлення порушення, штраф 3000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян для юридичних осіб і 400 неоподаткованих мінімумів доходів громадян для не юридичних осіб. Найбільш розповсюдженими порушеннями є порушення обов'язків, порушення вимог щодо ідентифікації та верифікації вивчення клієнта, порушення щодо несвоєчасного виявлення, порядку реєстрації і зупинення фінансових операцій, порушення щодо не подання або подання не в повному обсязі не зрозумілих та недостовірних даних.

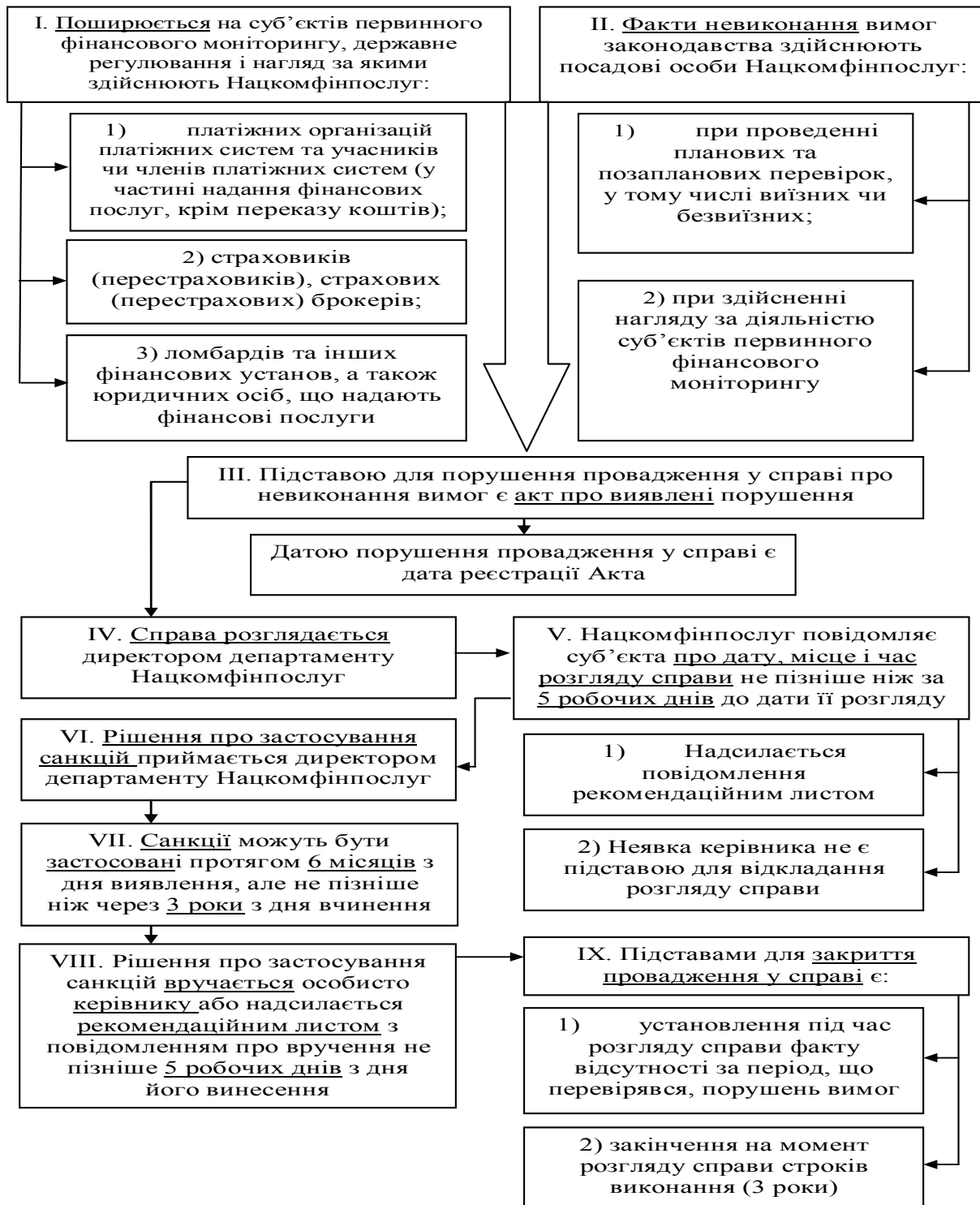

Рис. 1. Порядок розгляду справи про невиконання вимог законодавства України та закриття провадження у справі

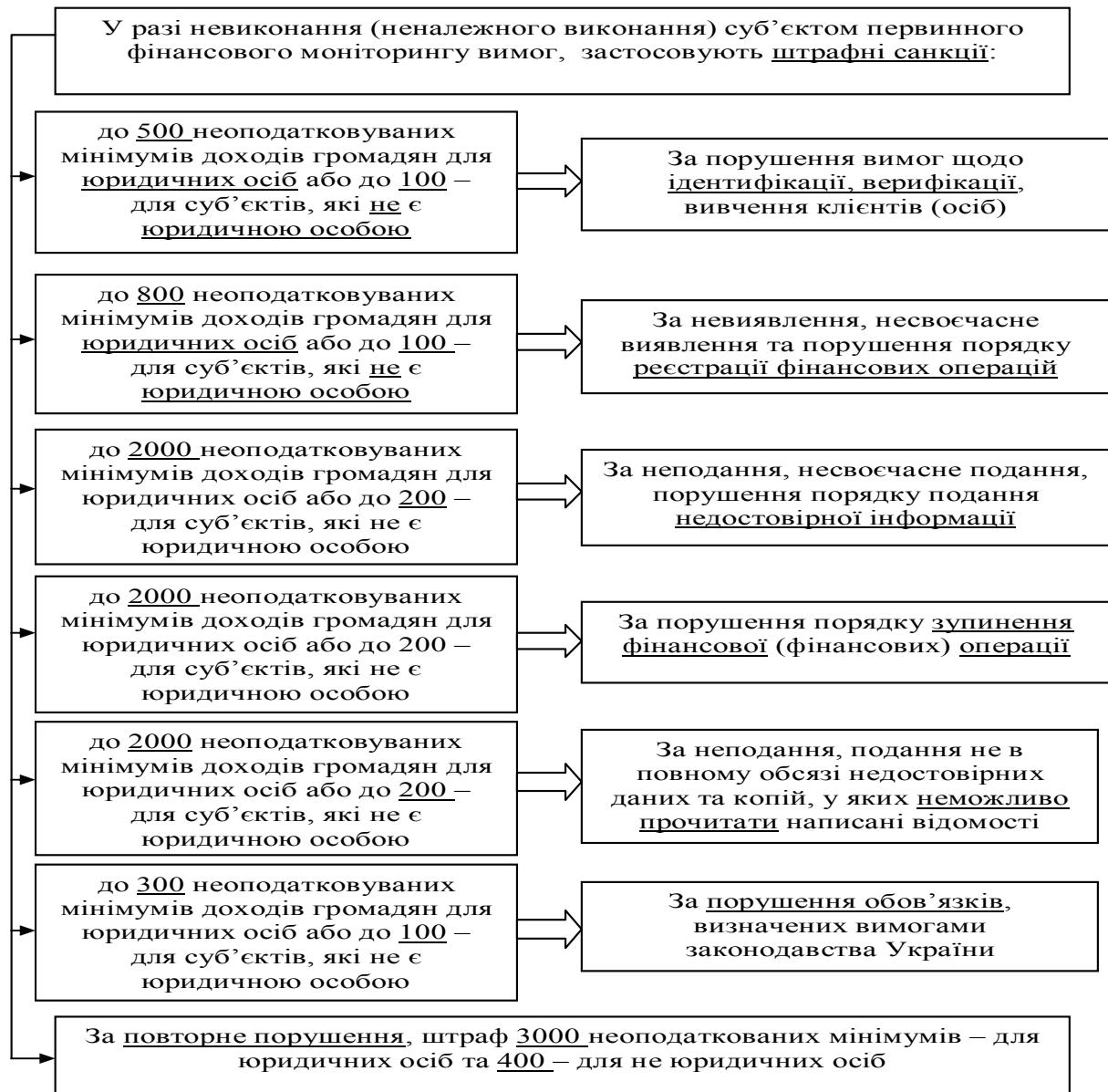

Рис. 2 Розміри штрафних санкцій та умови їх накладання

Інформація щодо специфіки оформлення рішення (постанови) про застосування санкцій, форма прийняття такого рішення у вигляді колегіального винесення рішення Національною комісією, що здійснює державне регулювання на ринку фінансових послуг і порядок оскарження такого рішення (постанови) в суді представлена на рис. 3 в ілюстрованому вигляді. Дані рис. 3 є корисними в частині з'ясування терміновості виконання рішення про застосування санкцій (15 робочих днів); особливостей виконання рішення на основі передачі Національній комісії, що здійснює державне регулювання на ринку фінансових послуг копій платіжних документів протягом 5 робочих днів, ця копія залучається до справи. Слід зауважити, що незалежно від рішення (постанови), яка прийнята Нацкомфінпослуг, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний виправити виявлені порушення та не допускати їх виникнення в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Таким чином, Порядок містить детальний перелік та розмір штрафних санкцій, що застосовуються до суб'єктів первинного фінансового моніторингу за порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», що коливаються від 300 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – для юридичних осіб та від 100 до 400 неоподатковуваних мінімумів – для не юридичних осіб. При визначенні розміру штрафу враховуються обставини вчинення порушення та його наслідки. Директор департаменту Нацкомфінпослуг відповідає за розгляд справ про невиконання вимог закону. Рішення про застосування санкцій виконується протягом 15 робочих днів, а в разі невиконання – передбачається примусове виконання, що може бути оскаржене в судовому порядку.

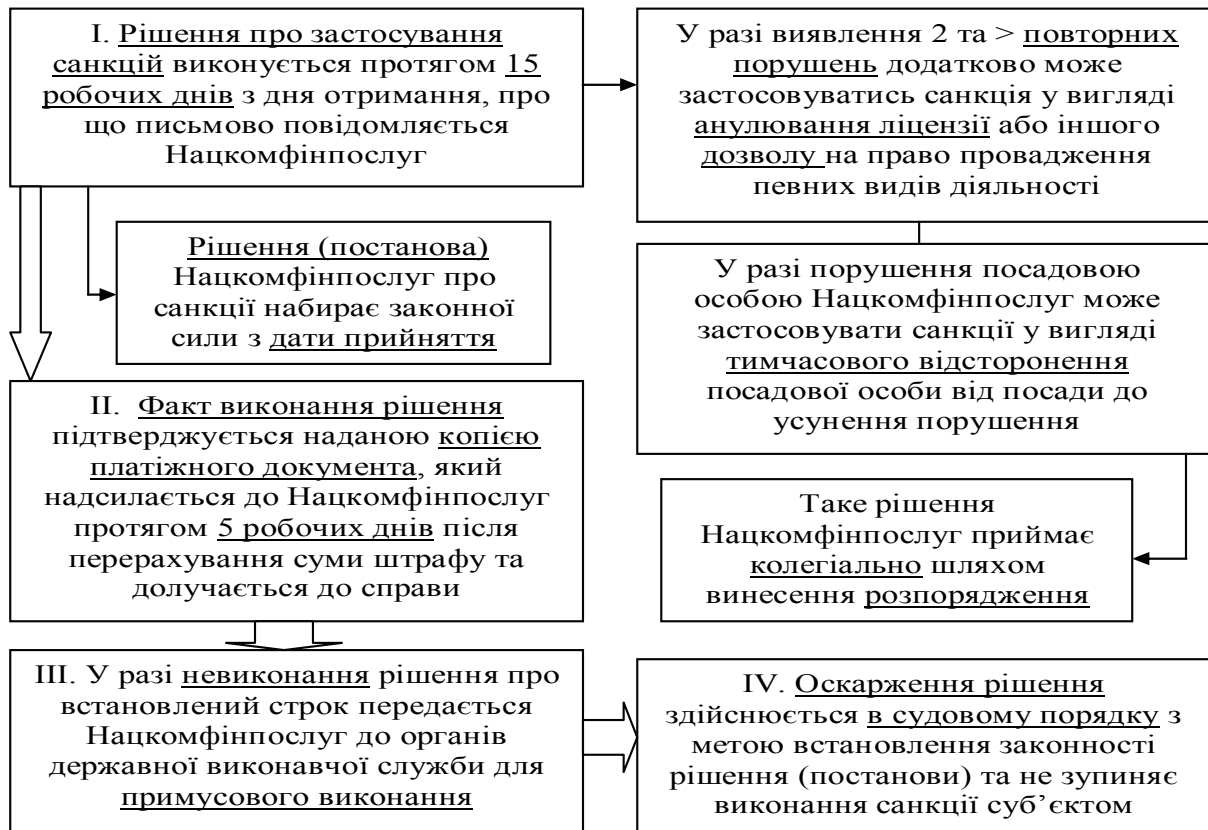

Рис. 3 Рішення (постанова) про застосування санкцій

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII [Електронний ресурс]: [сайт]. – Режим дост.: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> - Назва з екрану.

2. Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070 [Електронний ресурс]: [сайт Ліга.Закон]. –

Режим дост.: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U1070_11.html – Назва з екрану.

3. Розпорядження «Про затвердження Порядку застосування санкцій, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 2372 від 01 жовтня 2015 року, що зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 жовтня 2015 року за № 1283/27728[Електронний ресурс]: [сайт]. – Режим дост.: <http://old.minjust.gov.ua/news/47873> - Назва з екрану.

КАНДИДА

УДК 33

Аліна Миколаївна
A.Honey@bigmir.net

EVALUATION OF CREATING COMPETITIVE ADVANTAGES IN THE
IMPLEMENTATION OF IMPORT TRANSACTIONS OF THE ENTITY

ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ
ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

студентка 6 курсу,
магістратура, НАУ

The possible approaches to the classification of competitive advantages with the regard of various criteria suggested by prominent scientists were investigated. Internal and external competitive advantages were examined. Peculiarities and the mechanism of achieving competitive advantages as one of the key factors of competitiveness were defined. Two approaches to the structure of the measures enhancing competitiveness of the company (consumers-oriented approach and competitors-oriented approach) were provided.

Исследование возможные подходы к классификации конкурентных преимуществ с учетом различных критериев, предложенными известными учеными. Рассмотрены внешние и внутренние конкурентные преимущества. Определены особенности и механизм достижения конкурентных преимуществ как одного из ключевых факторов конкурентоспособности. Приведенная структура мероприятий усиления конкурентоспособности предприятия в пределах двух подходов - акцентированном на потребителях и акцентированном на конкурентах.

Ключевые слова: конкурентоспособность, предприятие, конкурентные преимущества, критерии классификации, стратегия, подход, качество, спрос, импорт, импортные операции

Keywords: competitiveness, enterprise, competitive advantages, classification criteria, strategy, approach, quality, demand, import, import operations

INTRODUCTION

Foreign economic activity of Ukraine is determined by many factors. The main component of foreign economic activity of Ukraine is the development and deepening of trade and economic cooperation with the countries of the world. Unfortunately, the foreign trade turnover after Ukraine's independence markedly decreased.

Since the independence was proclaimed, Ukraine was able to establish a foreign trade relations with over than 180 countries and to create their trade and economic missions in 34 countries of the European, Asian, African and American continents.

Import is a purchase by Ukrainian subjects of foreign trade activities in foreign business entities importing goods with or without the importation of these goods into the territory of Ukraine, including the purchase of goods for domestic consumption establishments and organizations of Ukraine located abroad.

Imports provides for industrial and individual consumers, and for the country, a number of additional advantages, including:

- access to cheaper and better quality goods finished products, and other raw materials and component parts;
- filling the market of scarce goods or goods that are not produced in all the national territory;
- increase competition and thus stimulate optimization, increased production in the national territory;

- establishing sustainable relations of production on co-production with a foreign partners;
- technology development through the dissemination of scientific and import-intensive goods. [3]

The cost of import with export worth forms the foreign trade turnover. Economics with a significant proportion of foreign trade turnover referred to as open economies.

In the structure of import in Ukraine, characteristic increase in the share of consumer goods. This is not only the fact that the goods imported, with higher quality and are cheaper compared to domestic but also needs in importing equipment for modernization of different industries.

OBJECTIVE

To evaluate the formation of competitive advantages in the implementation of import operations of LLC "Avtobanservice."

Analysis of recent research publications

Kazakova A.A. recalled import operations in the book "Мировая торговля", Kanishenko O.L. in the book "Міжнародний маркетинг", Simenko I.V. described the competitive advantages in the book "Аналіз комерційної діяльності", Vartanova O.V. in the book "Конкурентоспроможність персоналу підприємства", Крувоуязуку I.V. in the textbook "Підприємство в умовах ринку".

METHODS: analysis of system; structural approach; induction, deduction; mathematical, logic, static and

economic-metric methods; methods of observation and comparison.

RESEARCH RESULTS

The import operation is the commercial activity related to the purchase and export of foreign goods into the country of the buyer to their subsequent sale on the domestic market.

Herewith import products can be as finished production for sale, and also as raw materials, intermediate products, recyclable, objects of capital construction in the form of investment capital, licenses, know-how, etc.

It is important to clarify what is an import. In international commercial practice under import is understood and under statistics are taken into account:

1) import of goods into the country of foreign origin directly from the country of origin or the country agent for personal consumption for industrial, construction, agricultural and other enterprises for processing or for the purpose of consumption within the country or for the purpose of export from it;

2) import of goods from free trade zones or bonded salaries;

3) import from the border earlier exported domestic products which are not subjected to processing there. This is called re-import. To re-imported goods do not belong sold at auction, returned from the consignment stock, returned to the buyer and others.

4) import of goods for processing under customs control. Here include such products, which are imported into the country for the purpose of processing export finished products, which includes this product in processed or altered form.

Organization and technology of import operations depends on the targeted institutions importer and have a need in a comprehensive marketing support. Stages of its implementation are different by the following characteristics:

• Studying the market conditions importer must firstly:

1) to define the requirements for modern goods planned to buy;

2) to find suppliers of goods required quality and technical level;

3) to determine the price level and trends of their change;

4) to select the most effective forms of procurement (direct negotiations through intermediaries, auctions, exchanges, auctions, etc.).

The study of market conditions can be met by the importer or through a specialized marketing firm.

• By selecting the most appropriate forms and methods of work foreign partner in the procurement of goods importer should take into account:

1) the customs regulations and customs formalities;

2) the possibility of placing orders for manufacturing complex unique equipment;

3) the ability to attract for goods agency companies, mixed societies, joint ventures intermediaries;

4) the legislation of the country of sale relating to methods of placing import orders, etc.

• By planning import operations is important to consider activities to purchase necessary goods and services, participation in the auction, sending commercial letters of intent in response to advertising or exporting information etc. [5]

In practice it is often used more detailed planning. Forms of import operations continuously developing and improving. In large industrial firms import transactions as exports are carried out through a specialized device management international activities.

In small and medium-sized industrial firms all direct import transactions carried out through its own channels. By direct import resort course industrial firms that are constantly buying raw materials, fuel, materials, equipment for their factories. Organizational forms of import operations are also varied and depend on the volume and nature of transactions committed by structure management, availability of own sources of supply, trade and political conditions that exist in countries exporting and importing.

Own import unit is created in cases where the company has a stable, long-term contacts with suppliers of raw material abroad. The structure of the system of import industrial firms depends primarily on the volume and nature of transactions committed by. Import unit is created as an importer in the country and abroad.

To make import operations, except the import department, industrial companies use such organizational forms as foreign representation, import associations and others.

The import of goods into the customs territory of Ukraine in the import regime provides:

• the submission of documents proving grounds and conditions for the import of goods into the customs territory of Ukraine;

• the payment of taxes and duties levied on goods when imported into the customs territory of Ukraine, according to the laws of Ukraine;

• the abidance of requirements stipulated by law on non-tariff measures and other restrictions.

One kind of implementation import operations is the provision of services. The achieving of goals of the enterprise in the service sector is determined by the demand for its services among consumers. In a competitive market, which offers a choice of service providers, the demand for a particular service depends on the results of comparison by consumers and consumer value properties with similar services in the market. The ability of a service company to win in the competition depends on the presence of his considerable advantages over competitors.

Competitive advantages are characteristics, properties or services brand, which create certain advantages for the enterprise over direct competitors. These characteristics may vary and relate both to the product itself (basic service) and additional products or services that accompany the base. [7]

Providing competitive advantages of services requires consideration of a number of these important points which can be regarded as a condition of their formation (Figure 1).

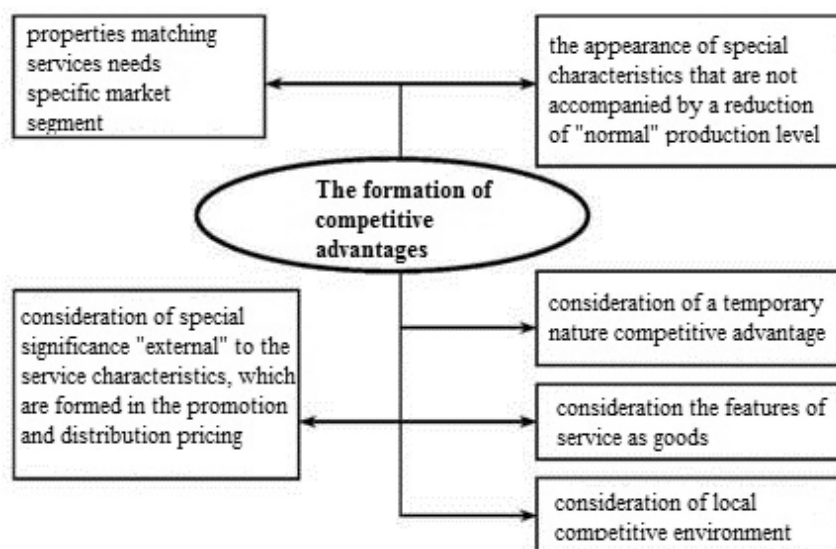

Fig.1. Conditions for the formation of competitive advantages in the market

The main condition for creating competitive advantages in the market value of the attendance is the service. The value of the services is the result of its relationship to consumers, as determined by their specific experience, status, consumer requirements. Therefore, an important point for the appearance of competitive advantage services are meeting the needs of a particular market segment. Moreover, most competitive advantage of services within a consumer segment makes this service unacceptable to another.

Competitive advantage appears usually only if the "normal" level of production and service provision. Only in very limited cases the consumer can accept the deterioration of the quality of service. It should also be remembered that the competitive advantages of individual services are temporary, closely associated with the life cycle of services and continuous changes in market conditions.

An important competitive advantage of enterprises in the service sector is the high level of their professional sellers. Buyer often consider the seller as an expert, trusting his jurisdiction. In this sense, almost always a seller is its integral part.

Management of competitive services is a continuous process that is associated with the need to react to any reduction of competitiveness indicators of appropriate measures that can prevent the loss of market positions and financial assets, such as the cessation of production, modernization services, changing market segment.

We must remember that support the competitiveness of services is produced considering the inevitability of restoring them in one form or another organization provided resource potential, which determines competitiveness. Competitiveness characterize economic, scientific, technical, industrial, organizational, managerial and other opportunities the company and its ability to adapt to their changes, taking into account the dynamics of its success in the past.

Thus, the competitive advantage of enterprise service is a feature or some combination of special characteristics of its resource potential, providing dynamic support competitiveness of produced services. Resource potential

includes tangible and intangible assets of the organization, formed as the external environment - the market (ex. image, location, relationships with suppliers), and internal environment - the enterprise (ex. skills of employees and unique production technology and marketing). [1]

Today many companies carry out their activities without any plans. In large and small companies managers are so busy that do not have time for planning. In small companies, managers tend to think that formal planning is the fate of large companies, and medium and large managers believe that well managed without it before.

Strategic planning is the foundation for other types of planning. It begins with the definition of global goals and mission of the company. To do this, collect complete information about the internal and external environments-even organization. After SWOT analysis the top management decide what activities to do and what products to produce. Moreover not only analyze the static state of the company, but also diagnosed with the condition considering the existing problems and prospects. Further, it is developing the specific goals.

Competition and competitive advantage. For centuries, the most effective competitive advantage was physical force or military. This seriously violated the principle of justice. So people were already thinking about non-forcible methods of competition proceedings.

At the beginning of the last century was the move to competition scientific footing. At this time, receiving great support scientific methods of knowledge production and executives are starting to invest in the development more effective ways of dealing with competitors than power. Since then, it is begin a new stage of competition, the familiar today. The result of this development is the dominant buyer in the market.

Competitors are an important part of marketing microenvironment, excluding study which is impossible to develop a reasonable strategy and tactics of the firm in the market. Competitors subjects of this marketing system, whose actions influence the choice by markets, suppliers, intermediaries, products and product range in the full range of marketing activities (which entails the

need to study them). Considering competition as subjects marketing system more, we can offer them a definition. Competing firms known firms have fully or partially convergent fundamental niche. [4]

The presence of competing firms in the economy causes the phenomenon of competition. From an economic point of view, competition is the interaction of economic, combating producers and suppliers during the sales process of rivalry between certain producers or suppliers of goods and / or services at the most advantageous conditions of production. Thus, competition in the broad sense can be defined as the rivalry between certain persons and by business entities interested in achieving the same goal. If this goal more specific in terms of the marketing concept, the market competition is called the struggle for companies limited volume of effective demand of consumers, pursued by the company in the market segments available to them.

Competitive advantages are different forms of expression, they are:

- Based on economic factors;
- Based on the regulatory acts;
- Caused by administrative measures;
- Defined by the level of infrastructure development;
- Based on technical (technological) superiority;
- Defined by geographical factors;
- Due to better awareness;
- Based on demographic factors.

The technology of forming competitive advantages isa complex of marketing procedures and methods of implementation, designed for favorable positioning of the enterprise in a competitive environment. The principal features of this technology:

- systematic implementation;
- high responsibility during their development and implementation;
- manifestation of inertia effects;
- interactivity;
- statistical support;
- many criterias.

The foundation for search of competitive advantages analytical work is to study the status and trends of the market in general and in particular the activities of competitors. The control system must be able to realize in practice produced a strategy competition, bring it to the real competitive advantages that justify develop and implement strategic plans in daily practice. It is important to choose the place, time and key areas of action that will provide a competitive advantage. These key areas include:

- streamlining relationships with suppliers;
- product quality;
- infrastructure sales. [6]

Formation of the strategy is rather complex creative process that requires highly skilled artists. First of forming a strategy based on predicting conditions for investment activity (investment of climate) and investment market conditions as a whole and in individual segments.

The complexity of this process is that the formation of the strategy is an extensive search and evaluation of alternative investment solutions that meet the most optimal image and objectives of its development. Some

difficulty forming strategy lies in the fact that it is not the same, and requires periodic adjustments considering changing external conditions and new opportunities for company growth.

The initial prerequisite product development strategy is the overall economic development strategy of the company. Regarding its development strategy of good is subordinate in nature and should be consistent with its objectives and stages for implementation. The strategy is one of the main factors ensuring the effective development of the company according to the chosen overall economic strategy.

Elements of strategy and creating competitive advantages. The procedure for strategy formulation and selection of alternatives includes the following stages:

- a) evaluation of existing strategies;
- b) formulation phase;
- c) planning risk;
- d) selection of strategic alternatives.

Let us consider these points.

A. Assessment of existing (current) strategy. Initial evaluation of the current strategy carried out at the preliminary stage, when assessed internal capabilities. However, assessing available resources in the enterprise, enabling to increase the efficiency of its operation, we have not evaluated the viability of current policies and formulated rules of conduct.

B. Phase formulation. The strategy being combined basis for the organizational effort requires the development of a series of strategic plans at the enterprise level as a whole and at the level of departments. Naturally, every strategic plan is part of, and enterprise strategy combines them all together.

The core of any strategic plan of the company is its core strategy. The choice of basic prerogative of the management strategy. The leadership, estimating and analyzing information obtained in previous steps, makes the final decision.

C. Planning risk. Planning risk is an important part of the strategic plan. The main goal is to maintain a high level of combating environmental impact and reduce losses caused by the impact. Recently, the Western firms is becoming more popular not develop backup strategies and creation of crisis, characterized by a very high degree of centralism endorse the decisions and fast response to changes in the environment. This follows from the fact that he is a set of possible influences such diverse that the company is unable to predict all possible situations.

D. The choice of strategic alternatives. Within the basic strategy chosen several possible courses of action, which are called strategic alternatives. Development strategies should cover all levels of government enterprise, as decisions are made during the strategic planning affecting all employees of the organization. [2]

It would be well to apply this algorithm to LLC "Avtoban service":

A. This company is the representative of the brand "KLO", which deals with procurement and supply of gasoline, oil, fuel, fuel gas, alternative fuels (biofuels), etc. Today, the "KLO" has 58 stations. The network in the near future has no plans to enter foreign markets and spread throughout Ukraine. Gas stations have a local

placing - in Kyiv and Kyiv region. The purpose of "KLO" is not the quantity but the unchanged quality.

B. Strategic planning in the company engaged a top manager. The strategic management takes place in three stages: first defined long-term prospects of the company, its main divisions; at the stage of implementation of plans developed measures to implement brand strategy; with the help of control there are appear the main problems in the implementation strategy.

C. Due to the unstable financial situation in the market, we can observe unstable dollar, hence the higher prices. The company "KLO" trying to do not raise the price of fuel, unlike its competitors, even with such situation in the market.

Also, to protect the environment and to reduce financial costs the company set energy-saving elements at the gas stations for heating water and for making a large part of electricity.

D. LLC "Avtobanservice" is also engaged in the supply of alternative fuels, which is called biofuels. Unfortunately, in Ukraine has not made such a fuel. It is considered that its production in the coming years will be the most profitable for Ukrainian economy.

To understand if an import operations are effective for LLC "Avtobanservice", it will be applicable to use such formula:

$$E = (\text{Op.c.} + \text{I.t.andoth.d.} + \text{O.c.})/I$$

$$E = (6867,5 + 9811,0 + 227,2)/58865,7 = 3,00,$$

where Op.c. – operational costs; I.t.andoth.d.– in direct taxes and other deductions from income; O.c. – other costs; I – income.

Import operations is a relevant and positive activities that affect the economic improvement of Ukraine. In particular, represents an improvement LLC "Avtobanservice". According to calculations, the formula shows that the efficiency of import operations is low, it is connecting with high price that gives LLC "Avtobanservice" for foreign partners. But despite all this, the amount spent on import procedures pays off. It is investigated, that for higher effectiveness a company should improve marketing activity, increase the quality of service and minimize operational costs. Of course, LLC "Avtobanservice" can find new partners with lower prices for products, but low price - does not guarantee good quality products.

CONCLUSION

Consequently, import operations are relevant and positive activities that affect the economic improvement of Ukraine. In particular, represents an improvement LLC "Avtobanservice."

One kind of import operations is the provision of services. The achievement of the goals of the enterprise in the service sector is determined by the demand for its services among consumers. In a competitive market, which offers a choice of service providers, the demand for a particular service depends on the results of comparison by consumers and consumer value properties with similar services in the market. The ability of a service company to win in the competition depends on

the presence of his considerable advantages over competitors.

The main condition for creating competitive advantages in the market value of the attendance is the service. The value of the services is the result of her relationship to consumers, as determined by their specific experience, status, consumer requirements. Therefore, an important point for the emergence of competitive advantage services are meeting the needs of a particular market segment.

Nowadays competition in all markets is exacerbated, but in fight do not appear the new product features. Because many of the properties of the latter, who had not even taken into account, are crucial in the competition.

On the world stage for goods and services a long time are not competing goods and services, but brands. The creating and maintaining of brand is expensive work, and because the company suffers more damage from low quality goods brand than the loss of goods without a brand. These processes forced the manufacturer to put forward stringent product brand than "nobrand" goods.

The foundation for search of competitive advantages analytical work is to study the status and trends of the market in general and in particular the activities of competitors. The control system must be able to realize in practice produced a strategy competition, bring it to the real competitive advantages.

Formation of the strategy is rather complex creative process that requires highly skilled artists. First of forming a strategy based on predicting conditions for investment activity (investment of climate) and investment market conditions as a whole and in individual segments.

The strategy is one of the main factors ensuring the effective development of the company according to the chosen overall economic strategy. Therefore, there were applied strategies steps for creating competitive advantage LLC "Avtobanservice" After this has been calculated efficiency formula, which showed that the efficiency of import operations rather low, but despite all these products successfully recovered at the gas station "KLO".

References

1. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: Навчальний посібник - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 384 с.
2. Диніна К. Стратегія формування конкурентних переваг: Журнал "Персонал". – 2008. – 14 с.
3. Казакова А.А. Мировая торговля: Учебное пособие – 2008. – 93 с.
4. Канищенко О.Л. Міжнародний маркетинг: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 446 с.
5. Сіменко І.В. Аналіз комерційної діяльності: Навчальний посібник. – Донецьк: Норд-Комп'ютер, 2012. – 414 с.
6. Вартанова О.В. Конкурентоспроможність персоналу підприємства: Навчальний посібник – Луганськ, 2000. - 24 с.
7. Кривов'язюк І.В. Підприємство в умовах ринку: Навчальний посібник – К.: Кондор, 2009. – 840 с.

КІНСВА

Тетяна Степанівна
Tanya_kineva@mail.ru

УДК 33

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
РОЗРАХУНКАМИ ЗА ВИПЛАТАМИ
ПРАЦІВНИКАМ

НЕЧВАЛЬ

Марина Вікторівна

THEORETICAL BASIS OF MANAGEMENT
ESTIMATES FOR EMPLOYEE BENEFITSк.е.н., доцент кафедри
статистики та
економічного аналізу НУБіП
України

магістр, НУБіП України

В статті розглядаються обґрунтування теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку та аудиту розрахунків з оплати праці.

В статье рассматриваются обоснования теоретических, методических и практических вопросов организации учета расчетов по оплате труда.

The article covers the study of theoretical, methodological and practical issues of accounting and auditing payments to pay.

Ключові слова: оплата праці, виплати, працівники, облік, організація

Ключевые слова: оплата труда, выплаты, работники, учет, организация

Keywords: pay, benefits, workers, accounting organization

ВСТУП

Управління є складним інтелектуально-креативним процесом ідентифікації та інтерпретації сутності керованого об'єкта дослідження з метою його подальшої координації в вигідному для суб'єкта сегменті. Крім того, управління виступає дієвим інструментом обміну інформацією між об'єктом і керуючою системою. Спираючись на зазначене, логічним постає проблема належного інформаційного забезпечення процесу управління, що, в свою чергу, висуває чітко регламентовані вимоги до даних на основі яких розроблятимуть управлінські проекти та прийматимуться рішення. Тому лише наявність релевантної інформації, яка повинна бути об'єктивною, достовірною, зрозумілою, повною і корисною, є передумовою прийняття і практичної реалізації ефективних управлінських рішень.

Заробітна плата виступає основним джерелом доходів працівників, до того ж, з її допомогою здійснюється контроль за мірою праці і споживання, тобто це найважливіший економічний важіль управління економікою.

Вагомий внесок в розробку теоретико-методологічних аспектів проблем з виплат працівникам зробили такі українські вчені-економісти, як О. Андросова, А. Батура, Ф. Бутинець, М. Калина, В. Карпенко, Г. Кірейцев, Т. Кірян, А. Колот, Л. Курило, В. Лагутін, Л. Лисогір, В. Нижник, В. Новіков, О. Новікова, Н. Павловська, І.Петрова, Л. Сук, С. Тютюнникова, М.Шаповал, Л.Шевченко та інші науковці [1].

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні теоретичних і практичних питань з управління розрахунків з оплати праці в сучасних умовах господарювання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сутність системи обліково-аналітичного забезпечення полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, здійсненні оперативного мікроаналізу та використання його результатів при моделюванні управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства

Розглянувши наукові праці вітчизняних вчених варто узагальнити, що питання оплати праці та виплат працівникам державних, приватних та комунальних підприємств різних форм власності завжди відігравали велику роль у економіці держави та суспільства в цілому. І тому виникає проблема у постійному контролі за змінами в законодавстві щодо оплати праці.

Закон України «Про оплату праці» визначає економічні та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та господарювання, а також з окремими громадянами та сфери державного і договірної регулювання оплати праці і спрямований на забезпечення відтворювальної та стимулюючої функцій заробітної плати. Законодавством закріплено поділ всіх виплат, здійснюваних працівникам, на три категорії за аналогією з Інструкцією № 5 (рис. 1).

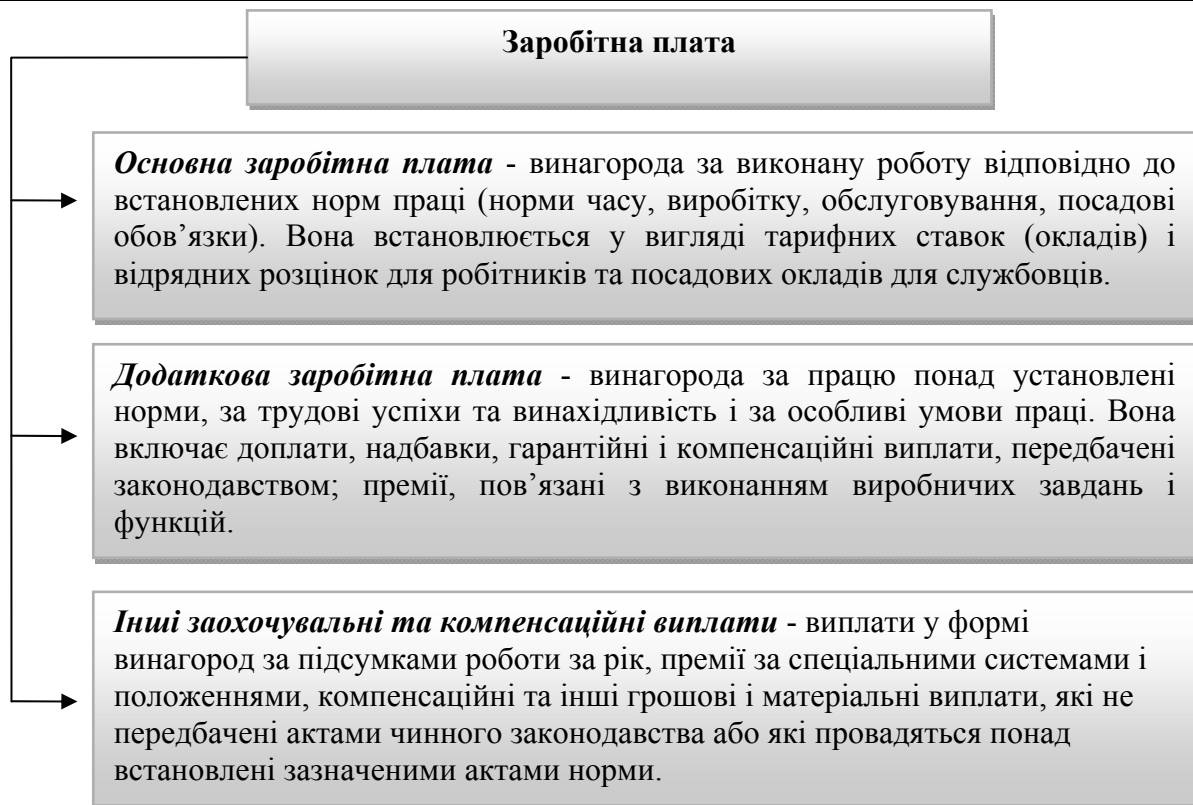

Рис. 1. Види заробітної плати за чинним законодавством України

Праця робітників є необхідною складовою частиною процесу виробництва, споживання та розподілу створеного продукту. Участь працюючих в створеному матеріальному та духовному базі висловлюється у вигляді заробітної плати, яка повинна відповідати кількості та якості затраченої ними праці[4].

Враховуючи, що процес управління розкриває свою сутність через виконання функцій – планування, організація, облік, аналіз та контроль, вважаємо за доцільне при оцінці рівня менеджменту в контексті оплати праці доповнити його функціями стимулювання та мотивації. При цьому доцільним є розглядати функцію аналізу через виконання оціночних дій щодо ефективності використання трудових ресурсів.

Практична реалізація окреслених функцій управління розрахунками за виплатами працівникам на сьогодні найбільш представлена елементом обліку, що, в першу чергу, зумовлено суворим нормативним регулюванням. Облік виплат працівникам займає важливе місце у системі бухгалтерського обліку, є невід'ємною частиною діяльності будь-якої організації, тому правильність та достовірність відображення в обліку інформації про оплату праці чинить значний вплив на фінансовий результат господарської діяльності. Відповідно до діючого в Україні Плану рахунків [5], для обліку розрахунків за виплатами працівникам призначені рахунки 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням», 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 81 «Витрати на оплату

праці» та 82 «Відрахування на соціальні заходи», до яких відкривають субрахунки другого порядку.

Доходи працівників формуються за рахунок оплати, виплати соціальних фондів (регіональних, місцевих, а також фондів споживання підприємств і організацій), підприємницьких доходів, доходів від особистого підсобного господарства та індивідуальної, трудової діяльності, доходів від інших джерел. Основний дохід більшість населення будь-якої країни отримує виконуючи певну роботу, тобто людина стає робочою силою. Рівень оплати праці залежить також від загальних результатів господарської діяльності: чим вища продуктивність праці, тим вищий рівень оплати праці робітників. У свою чергу, підвищення матеріальної зацікавленості працюючих сприяє зростанню трудової активності, кращому використанню робочого часу, зміцненню трудової дисципліни і підвищенню продуктивності праці.

Існуючий на сьогодні в нашій країні «споживацький» підхід до управління трудовими ресурсами не лише впливає на ефективність їх використання, а й на соціальні показники розвитку країни в цілому. Зважаючи на те, що за статистичними даними щодо оплати праці в Україні маємо виключно позитивну динаміку, необхідно виділити критичне щорічне зниження купівельної спроможності працівників. Тому при управлінні як розрахунками за виплатами працівникам, так і ефективністю використання трудових ресурсів в цілому (на мікро-, мезо- та макrorівнях), в першу чергу необхідно оцінювати якісні параметри при обов'язковому їх співвідношенні з вартісними

показниками оплати праці. Цікавим є вивчення галузевої зайнятості працюючих та гендерний розподіл трудових ресурсів в розрізі оплати праці. Проведення такої комплексної аналітичної оцінки, дозволить визначити основні управлінські орієнтири щодо удосконалення практичних заходів ефективності використання людського потенціалу країни.

ВИСНОВКИ

Підтримуючи наукову позицію вчених, які досліджують дану тему можна сказати, що метою стимулювання працівників підприємства до якісної та кількісної праці доцільним буде пов'язати матеріальне стимулювання зі збільшенням обсягів виробництва та замовлення послуг, а також підвищити відповідальність працівників за виробничі похибки, упущення та порушення трудової дисципліни. Таким чином, керівництво будь-якого

підприємства повинно створювати умови для більш продуктивної праці, адже працівники будуть усвідомлювати, що від кількості та якості їхньої праці буде залежати і розмір їхнього заробітку, премій за роботу.

Список використаних джерел

1. Авер'янова Є., Бабак А., Бабак В., Матвієць С., Москаленко С. Оплата праці: Нормативна база. Консультації. – Д.: Баланс-Клуб, 2008. – с.128.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601
3. Ткаченко Н. Узагальнення методичних підходів до організації обліку оплати праці // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 12. – С. 31-36.
4. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерський облік. – К.: Знання, 2008. – 507 с.

КУБАХ

УДК 336.011

Тетяна Григорівна
infopovh@mail.ruСУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ "ФІНАНСОВІ
ІНСТРУМЕНТИ"CONTAMPORARY APPROACH TO THE CONCEPT DEFINITION OF
"FINANCIAL INSTRUMENTS"к.е.н., доцент кафедри
фінансів, Українська
академія банківської
справи (УАБС)

Стаття присвячена визначенню сутності та змісту категорії "фінансові інструменти" з метою усунення дублювання, протеріч у підходах вітчизняних науковців і законодавства України. В роботі досліджено складові елементи даної категорії та представлено основні функції які виконують фінансові інструменти в економічному середовищі.

Статья посвящена определению сущности и содержания категории "финансовые инструменты" с целью устранения дублирования, противоречий в подходах отечественных ученых и законодательства Украины. В работе исследованы составляющие элементы данной категории и представлены основные функции которые выполняют финансовые инструменты в экономической среде.

The article is devoted to defining the nature and content of the category "financial instruments" in order to eliminate duplication, contradiction at national scientists approaches and legislation of Ukraine. In this work the components of this category are investigated and the basic functions that perform financial instruments in the economic environment are presented.

Ключові слова: фінансові інструменти, фінансові активи, фінансовий ринок

Ключевые слова: финансовые инструменты, финансовые активы, финансовый рынок

Keywords: financial instruments, financial assets, financial market

ВСТУП

Проблема сталого розвитку національної економіки та фінансового ринку в кризових та після кризових умовах спонукає до вивчення теоретико-методологічних основ фінансових інструментів. Досвід останніх десятиліть демонструє безупинність економічного розвитку та нагромадження потенціалу. Перш за все даний потенціал пов'язаний з глибокими дослідженнями та використанням новітніх технологій як в сфері реального господарства так і фінансовому секторі економіки. Процес руйнування який відбувається під час криз призводить до створення нових форм організації у різних сферах та виникнення новітніх інструментів. І саме використання нових фінансових інструментів дає можливість ефективного перерозподілу капіталу, підвищити доходність фінансових операцій, збільшити капіталізаційну вартість компанії.

Водночас чим суттєвішими є світові зміни в економіці тим важливішими для учасників фінансових ринків є історичний досвід. Слід добре пам'ятати причини та наслідки криз за останні 50 років. Бурхливий розвиток похідних фінансових інструментів та фактично безконтрольне їх використання призвело до виникнення «фінансової мильної бульбашки», яка стала однією з причин світової кризи 2008 року. Саме чітке розуміння сутності, механізму та наслідків використання

різноманітних фінансових інструментів дозволить сучасним інвесторам опанувати принципи успішного вкладання капіталу в період безпрецедентних економічних змін.

Теоретичні питання фінансових інструментів досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці: Лозовский Л.Ш., Маслова О. С., Науменоква С.В., Примостка Л.О., Райзберг Б.А., Ратновский А.А., Унінець-Ходаківська В.П., Федиминский Ю.И., Чесноков В.Л. та ряд інших. Проте слід відзначити відсутність єдності у поглядах до тлумачення даної категорії, що дозволяє стверджувати про необхідність подальших наукових досліджень у з'ясуванні сутності та складових елементів вище зазначеної категорії.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні змісту, сутності та складових елементів фінансових інструментів, як об'єкту фінансового ринку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти аудиту.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Дослідження проблеми функціонування фінансових інструментів, як необхідної складової сучасного фінансового ринку, не можливе без дослідження теоретичних основ категорії. Але перш за все треба звернути увагу на етимологію походження складових даної категорії а саме «фінанси» та «інструмент». Безпосередньо термін фінанси (франц. – finances грошові засоби) це система економічних відносин, що виникають процесі створення та використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів [Кубах, Вісник]. В свою чергу під інструментом (instrumentum – знаряддя), розуміють знаряддя праці, механізм для проведення різноманітних операцій. Отже в основі фінансових інструментів лежить отримання грошей або самі гроші в базових формах. Підтвердженням цього є безпосередньо сама історія виникнення фінансових інструментів у формі

фінансових зобов'язань міст Римської імперії які залучали кошти для реалізації різноманітних проєктів. Водночас, не можна вважати фінансовими інструментами ті документи, що обслуговують перехід засобів платежу від однієї до іншої особи. Важливою особливістю, що характеризує дані інструменти, що вони діють виключно в рамках певної нормативної бази та орудійний підхід у предметі «фінансові інструменти». Враховуюче правове поле дії того чи іншого реципієнта коштів, відбувається залучення капіталу через найбільш ефективний інструмент (знаряддя) з точки зору суб'єкта господарювання, серед яких найбільшу популярність отримали акції, облігації, деривативи та ряд інших.

В сучасній науковій літературі не існує єдиного підходу щодо трактування даної категорії, як і безпосередньо в нормативно-законодавчих документах (табл 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «фінансові інструменти»

1	2	3
Автор/ Джерело	Визначення	Складові
П(С)БО 13	фінансовий інструмент – це контракт, який одночасно зумовлює виникнення (збільшення) фінансово-го активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу в іншого.	Фінансові активи, фінансові зобов'язання, інструменти власного капіталу і похідні фінансові інструменти.
§11 МСФЗ 32	фінансовий інструмент (financial instrument) – це будь-який договір, у результаті якого одночасно виникають: фінансове зобов'язання або пайовий інструмент в однієї сторони і фінансовий актив – у іншої.	Фінансові актив, фінансові зобов'язання та інструменти власного капіталу
Директива Європейського парламенту та Ради 2004/39/Єс «Про ринки фінансових інструментів»	–	Цінні папери, що підлягають обігу, одиниці в інститутах спільного інвестування інструменти грошового ринку, фінансові контракти щодо різниці, похідні інструменти для передачі кредитного ризику, опціони, ф'ючерси, своп, форвардні угоди та будь-які інші контракти стосовно цінних паперів, валюти, відсоткових ставок, ставок дохідності та інші деривативи.
ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок»	фінансові інструменти – це цінні папери, строкові контракти (ф'ючерси), інструменти грошового обігу, відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) у разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу чи фондово-го індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курсіві та відсоткові опціони)	Цінні папери, строкові контракти, інструменти грошового ринку.

Продовження табл. 1

1	2	3
Викпедия — свободная энциклопедия].	фінансовий інструмент – це будь-який контракт, результатом якого стає поява певної статті в активах однієї сторони контракту та статті в пасивах іншої сторони контракту. фінансові інструменти визначаються як різноманітні види ринкового продукту фінансової природи; цінні папери, грошові зобов'язання, валюта, ф'ючерси, опціони та ін.	Інструменти грошового ринку та інструменти ринку капіталів
Федиминский Ю.И. Справочник официальных определений и терминов по экономике и финансах / Ю.И. Федиминский – М.: Экзамен, 2002. – 240 с.	Фінансовий інструмент – цінні папери та строкові контракти, базовим активом якої є цінні папери.	Цінні папери.
Лозовский Л.Ш., Райзберг Б.А., Ратновский А.А. Универсальный бизнес-словарь / Л.Ш.Лозовский, Б.А. Райзберг, А.А. Ратновский – М.: Инфра – М, 1997 – 640 с.	Фінансові інструменти – будь який вид контракту, в результаті якого з'являється певна стаття в активах однієї сторони контракту та адекватна стаття в пасивах іншої сторони – учасниці контракту. (грошові кошти, валюта, ф'ючерси, фінансові вкладення (акції та інші свідоцтва власності та різні види заборгованості: заставні, облігації та інші форми фінансування шляхом отримання позик.))	Грошові кошти, валюта, ф'ючерси, акції, свідоцтва власності, різні види заборгованості.
Науменкова С.В. Ринк фінансових послуг: навчальний посібник. / С.В. Науменкова. С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.	Фінансові інструменти – фінансові акти-ви чи пасиви, які можна купувати та продавати на ринку та за допомогою яких здійснюється розподіл та перероз-поділ створеного капіталу. Фінансові інструменти – юридичний документ, що відображає певні договірні взаємовідносини, або який надає певні права.	Валютні (обмін однієї грошової одиниці на іншу); відсоткові (активи, які приносять прибуток за твердими, плаваючими чи змінними ставками); ціннові (акції, дорогоцінні метали, сировина, товари) інструменти.
Унинець-Ходаківська В.П. Ринк фінансових послуг: теорія і практика: навч. посібник / В.П. Унинець-Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятамбор. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ЦУЛ, 2009 – Книга. – 392 с.	Фінансові інструменти – це різноманітні фінансові документи, які обертаються на ринку, мають грошову вартість і за допомогою яких здійснюються операції на фінансовому ринку.	Інструменти ринку банківських послуг та послуг кредитної кооперації.
Маслова О.С. Ринк фінансових послуг: навч. посіб. / О.С. Маслова, О.А. Опалов. – К.: Кондор, 2006 – 192 с.	фінансові інструменти – це особливі товари фінансового ринку, які мають фінансове походження та виступають об'єктом купівлі-продажу на відповідних сегментах фінансового ринку.	–
Чесноков В.Л. Фінансові інструменти: навч. посібник / Науковий ред. к.е.н. проф. Коваленко М.А. – Херсон: В-во ХМД, 2007 – 246 с.	Фінансовий інструмент – це контракт, який одночасно приводить до виникнення або збільшення фінансового активу у одного підприємства та фінансового зобов'язання або власного капіталу у іншого. (Під контрактом розуміється господарська угода чи договір).	Фінансові інструменти співвласності, боргові фінансові інструменти, іпотечні фінансові інструменти, приватизаційні цінні папери, деривативи, товаророзпорядчі цінні папери.

Продовження табл. 1

1	2	3
Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: монографія / Л.О. Примостка – К.: КНЕУ, 2001 – 263 с.	Фінансовий інструмент – це будь-який контракт з чітко визначеними економічними наслідками, предметом якого є грошові кошти чи їх еквіваленті який зумовлює появу права в одного та зобов'язання чи інструменту капіталу в іншого	Угоди предметом яких є грошові кошти (або їх еквіваленти) (цінні папери, кредиторська дебіторська заборгованість, фінансова оренда, страхові угоди фінансового характеру, гарантії, кредитні лінії, факторинг, фарфейтинг) та деривативи.

Вітчизняне законодавство категорії «фінансовий інструмент» приділяє незначну увагу. Тлумачення данного поняття представлено тільки в двох законодавчо-нормативних документах, а саме П(С)БО 13 та ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок». Але насамперед варто виділити Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» (далі – П(С)БО 13), яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності. Норми цього стандарту в обов'язковому порядку застосовують підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форми їх власності (крім бюджетних установ). Згідно з П(С)БО 13 фінансовий інструмент – це контракт, який одночасно зумовлює виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу в іншого.

Фінансові інструменти в бухгалтерському обліку України поділяються на:

- фінансові активи (грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи);
- фінансові зобов'язання (фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, та інші фінансові зобов'язання);
- інструментів власного капіталу (прості акції, частки та інші види власного капіталу);
- похідні фінансові інструменти (ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні фінансові інструменти).

Враховуючи той факт, що Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) беруть свою основу і не суперечать міжнародним стандартам (МСФЗ), привертає до себе увагу певна відмінність в тлумаченні поняття «фінансові інструменти» в цих документах.

Основними МСФЗ, що регулюють облік та обіг фінансових інструментів, є МСФЗ 32 «Фінансові інструменти: розкриття і подання» та МСФЗ 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». За визначенням, сформульованим у §11 МСФЗ 32, фінансовий інструмент (financial instrument) – це будь-який договір, у результаті якого одночасно виникають: фінансове зобов'язання або пайовий інструмент в однієї сторони і фінансовий актив – у іншої.

Усі облікові елементи, що кваліфікуються як фінансові інструменти і підпадають під дію МСФЗ 32 та МСФЗ 39, поділяються згідно з МСФЗ 32 на три класи:

- фінансові активи (financial assets);
- фінансові зобов'язання (financial liabilities);
- інструменти власного капіталу, або у термінах МСФЗ – пайові інструменти (equity instruments).

Очевидною відмінністю від П(С)БО 13 є те, що похідні фінансові інструменти не виокремлюють, вони входять до складу фінансових активів підприємства.

При цьому варто зауважити, що як в МСФЗ так і в П(С)БО мова йдеться про договірні або контрактні відносини в результаті укладання яких виникають саме фінансові активи та зобов'язання. Слід зазначити, що договірні відносини встановлюються при укладанні будь-якої угоди, але далеко не кожна передбачає зобов'язання фінансового характеру. А при умові відсутності фінансових зобов'язань в однієї зі сторін угоди, то немає і фінансових активів у іншої. Отже, предмет операції – актив у однієї сторони і зобов'язання на балансі іншої. Договірні відносини і фінансова складова в розрахунках – це ознаки, за якими розпізнається фінансовий інструмент.

Привертає на себе увагу схожість щодо класифікаційних ознак фінансових інструментів у ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» та Директиві Європейського парламенту та Ради 2004/39/ЄС «Про ринки фінансових інструментів», в яких до складу фінансових інструментів відносять цінні папери, строкові контракти та інструменти грошового ринку. Причому в директиві дається роз'яснення, що до інструментів грошового ринку відносять ті типи інструментів, якими зазвичай торгують на грошовому ринку, наприклад, treasury bills (короткострокові державні боргові зобов'язання), депозитні сертифікати та commercial papers (короткострокові приватні боргові зобов'язання), за винятком засобів платежу, одже короткострокові боргові зобов'язання. Привертає увагу той факт, що до інструментів грошового ринку не відносять валюту, кредити та депозити.

Усталені думки щодо визначення поняття «фінансові інструменти» немає і серед вітчизняних науковців, але в більшості своєї вони тяготять до тлумачення яке надано в П(С)БО 13.

Підсумовуючи вище представлені підходи, щодо тлумачення категорії фінансові інструменти можна виділити наступні два підходи юридичний та економічний:

Фінансові інструменти – це контракт в результаті укладання якого виникає збільшення фінансових активів у одного суб'єкта господарювання та фінансові зобов'язання чи інструменту капіталу в іншого суб'єкта господарювання.

Фінансові інструменти – різноманітні види фінансових продуктів, що обертаються на фінансовому ринку та мають грошову вартість.

Результати дослідження вище зазначеної категорії у навчальній та науковій літературі, надають підстави стверджувати, що запропоновані визначення в деяких випадках суттєво відрізняються один від одного. Це свідчить про те, що наявна навчальна література не виконує своєї функції – визначення категорії не відповідають чинному законодавству. Аналіз визначення поняття “фінансові інструменти” у нормативних актах України піднімає значну кількість спірних питань. Законодавча база цих інструментів потребує удосконалення та доопрацювання.

Водночас на особливу увагу заслуговує аналіз підходів щодо груп які входять до складу фінансових інструментів.

Так якщо Федимінський Ю.І. до складу фінансових інструментів включає виключно цінні папери, а Лозовський Л.Ш., Райзберг Б.А., Ратновський А.А. обмежуються лише грошовими коштами, валютою, ф'ючерсами, акціями, свідоцтвами власності та різними видами заборгованості, то вже Унінець–Ходаківська В.П. за окремими сегментами ринку фінансових послуг виділяє фінансові інструменти ринку банківських послуг та послуг кредитної кооперації. До них на думку автора належить грошові та розрахункові документи, які обертаються на грошовому ринку (документи у вигляді грошових знаків, що відрізняють від грошової одиниці України та випущені з метою здійснення платежів у господарському обороті). Також до них належать вказані види цінних металів та каменів, які купуються з метою формування фінансових резервів та тезаврації, а також розрахункові документи і цінні папери, що обслуговують цей ринок.

Привертає на себе увагу і структура фінансових інструментів Науменкової С.В. яка виділяє валютні (обмін однієї грошової одиниці на іншу), відсоткові (активи, які приносять прибуток за твердими, плаваючими чи змінними ставками) та цінні (акції, дорогоцінні метали, сировина, товари) інструменти. В свою чергу Чесноков В.Л. дублює фінансові інструменти з класифікацією цінних паперів, що надана в ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок», але разом з тим зазначає приватизаційні та товаророзпорядчі цінні папери, а не фінансові інструменти. Також науковцем не виділяються інструменти грошового ринку на відміну від ряду інших дослідників. Водночас Примостка Л.О. зазначає, що предметом фінансового інструменту, який фактично є угодою, становлять грошові кошти (або їх еквіваленти) (цінні папери, кредиторська дебіторська заборгованість, фінансова оренда, страхові угоди фінансового характеру, гарантії, кредитні лінії, факторинг, фарфейтинг) та деривативи. Зауважимо, що фінансова оренда також є видом фінансового інструменту. Фінансова оренда фактично

є контрактом про надання позики з гарантією сплати відсотків та в якому зазначається право орендодавця одержувати та зобов'язання орендаря сплачувати платежі. Отже, абсолютно справедливо Примостка Л.О. та ряд інших науковців серед яких Лозовський Л.Ш., Райзберг Б.А., Унінець–Ходаківська В.П. до фінансових інструментів відносять різні види фінансової заборгованості.

Також слід зазначити, що далеко не всі автори до складу фінансових інструментів відносять деривативи або похідні фінансові інструменти, що на нашу думку є помилкою. Відповідно до П(С)БО–13 «Фінансові інструменти», похідний фінансовий інструмент - це інструмент:

- розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому;
- вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними;
- який не потребує початкових інвестицій.

Взагалі визначення є зрозумілим, але воно вимагає конкретних пояснень.

Часткове пояснення можна знайти у п.9 П(С)БО–13, де говориться, що похідні фінансові інструменти включають ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні фінансові інструменти. Також трактування даної категорії можна знайти і в ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок», де зазначено що похідні цінні папери - механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж протягом строку, встановленого договором, цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів. Отже під похідними фінансовими інструментами – це група фінансових інструментів механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом купівлі-продажу фінансових чи матеріальних активів протягом встановленого строку. Ціни на похідні фінансові інструменти встановлюються залежно від ціни базового активу, а саме вартості цінного паперу, процентної ставки, фондового індексу, іноземної валюти, дорогоцінних металів та ін., причому відбувається фіксація ціни на «майбутнє», що є певним механізмом перерозподілу ризиків.

Таким чином, синтезуючи та аналізуючи дефініції поняття “фінансові інструменти” та її особливі риси, пропонуємо під даною категорією слід розуміти фінансові документи які мають грошову вартість та є об'єктом операції купівлі-продажу, в результаті якої виникають активи у однієї сторони та фінансові зобов'язання або інструменти власності у іншій. До фінансових інструментів слід віднести інструментів грошового ринку (кредитні, депозитні угоди, цінні папери короткострокового характеру), інструменти ринку капіталу (кредитні угоди та цінні папери середньострокового та довгострокового характеру) та інструменти ринку похідних цінних паперів (форвард, ф'ючерс, опціон, своп, варант). На наш погляд, таке визначення з чітким зазначенням складових є найбільш оптимальним для подальшої розбудови понятійного фінансового апарату та законодавчого врегулювання спірних питань в

даному аспекті.

ВИСНОВКИ

Наявність чіткого тлумачення та розуміння, що саме є фінансовими інструментами дозволяє створити дієві механізми акумуляції, розподілу та перерозподілу вільних фінансових ресурсів серед учасників фінансового ринку та різних галузей економіки. Мобілізація коштів інвесторами та вкладання їх в різні фінансові інструменти дозволяє вивести економіку України на якісно новий рівень розвитку. Саме фінансові інструменти сполучають інтереси фізичних, юридичних осіб та держави та дозволяють визначити стан економічного розвитку економіки держави.

Список використаних джерел

1. Данькевич А.П. Фінансові інструменти: особливості визначення, класифікації та обігу [Електронний ресурс] // А.П. Данькевич – Наукові праці НДФІ 1(46) – 2009, С. 64–74. – Режим доступу: <http://firearticles.com/finance/46-finansovi-instrumenti-osoblivosti-viznachennya-klasifikaciyi-ta-obigu-dankevich-a-p.html>
2. Davidson P., Weintraub S. Money as Cause and Effect // The Economic Journal. – 1973. – № 83. – P. 1117–1132.
3. Лозовский Л.Ш. Универсальный бизнес–

словарь / Л.Ш. Лозовский, Б.А. Райзберг, А.А. Ратновский – М.: Инфра – М, 1997 – 640 с.

4. Маслова О.С. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / О.С. Маслова, О.А. Опалов. – К.: Кондор, 2006 – 192 с.

5. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.

6. Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: монографія / Л.О. Примостка – К.: КНЕУ, 2001 – 263 с.

7. Про цінні папери та фондовий ринок Закон України від 23.02. 2006 № 3480-IV // Голос України від 14.04.2006 – № 69.

8. Унінець–Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: навч. посібник / В.П. Унінець–Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятамбор. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ЦУЛ, 2009 – Книга. – 392 с.

9. Федиминский Ю.И. Справочник официальных определений и терминов по экономике и финансах / Ю.И. Федиминский– М.: Экзамен. – 2002. – 240 с.

10. Чесноков В.Л. Фінансові інструменти: навч. посібник / Науковий ред. к.е.н. проф. Коваленко М.А. – Херсон: В-во ХМД, 2007 – 246 с.

ПУРІЙ

УДК 658.5:338.512

Ганна Володимирівна
ann-kopeika@ukr.netТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ СТРУКТУРИ
СУКУПНИХ ВИТРАТ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВTHEORETICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION AND EVALUATION
OF THE STRUCTURE OF THE TOTAL COSTS OF INDUSTRIAL
ENTERPRISESк.е.н., асистент, Криво-
різький економічний
інститут ДВНЗ "Криво-
різький національний
університет"*Стаття присвячена дослідженню теоретичних засад формування та оцінки структури сукупних витрат на основі операційного левериджу. В статті узагальнено визначення операційного левериджу та обґрунтовано необхідність уточнення його властивостей та методів оцінки.**Статья посвящена исследованию теоретических основ формирования и оценки структуры совокупных расходов на основе операционного левериджа. В статье обобщено определение операционного левериджа и обоснована необходимость уточнения его свойств и методов оценки.**The present article is dedicated to theoretical principles of formulation and evaluation of the structure of the total costs based on operational leverage. The article summarizes the definition of operational leverage and the necessity of clarifying its properties and methods of assessment.***Ключові слова:** оцінка, структура витрат, операційний леверидж**Ключевые слова:** оценка, структура расходов, операционный леверидж**Keywords:** assessment, cost structure, operating leverage**ВСТУП**

У процесі формування витрат, в умовах роботи промислових підприємств, вирішальну роль відіграють постійні та змінні витрати, ефективність яких характеризується операційним левериджем. Дія операційного левериджу визначає ступінь ризику господарської діяльності підприємства. Ефективне формування сукупних витрат передбачає визначення та ґрунтовний аналіз показника операційного левериджу в системі «витрати – випуск – прибуток».

МЕТА РОБОТИ

Зважаючи на зазначене вище, постає завдання ґрунтовного дослідження терміну «операційний леверидж», що становитиме підґрунтя до розроблення методичних основ формування сукупних витрат на промислових підприємствах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті використано наступні методи: аналізу наукових джерел – при виявленні специфічних особливостей та модифікації трактування поняття «операційний леверидж»; індукції та дедукції для формулювання мети, завдань досліджень, висновків та рекомендацій; систематизації та узагальнення – при дослідженні теоретико-методологічних засад визначення ефективності формування сукупних витрат.

РЕЗУЛЬТАТИ

Проблеми формування та оцінки витрат досліджують вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: Бланк І.А., Бригхем Ю., Елгерс П., Кларк Дж.,

Кларк М., Міллер М., Модільяні Ф., Прінгл Дж., Савицька Г.В., Соломон Е., Турило А.М., Цал-Цалко Ю.С. та інші [1- 19].

Проте, проведений аналіз наукових джерел показав, що у вітчизняних наукових економічних джерелах не наведено чіткої трактовки понять «леверидж» та «операційний леверидж», досить багато розбіжностей спостерігається щодо особливостей застосування операційного левериджу. Тому практичне використання розподілу витрат на постійні та змінні й аналітичне визначення оцінки ефективності їх співвідношення потребує методологічного обґрунтування.

Термін «леверидж» запозичений з англійської мови - «leverage», вже достатньо широко використовується у вітчизняній спеціальній літературі. Відзначимо, що у Великобританії для тієї ж мети застосовується термін «Gearing» [1, 2]. У деяких монографіях використовують термін «важіль», що не має лінгвістичного підґрунтя, оскільки в буквальному перекладі з англійської мови важелем є «lever», але не «leverage» [3, 4].

Леверидж в перекладі з англійської «leverage» має декілька значень: дія важеля, система важелів; сила, зусилля важеля; засіб для досягнення мети; використання кредиту для здійснення фінансових операцій [5].

«Леверидж» в трактуванні за економічною енциклопедією [6] українською мовою подається як «левередж»: «Левередж – це:

1) фінансовий механізм управління формуванням прибутку підприємства, який забезпечує оптимальне

співвідношення окремих видів капіталу чи окремих видів витрат. Розрізняють фінансовий левередж та операційний левередж;

2) співвідношення вкладень капіталу в цінні папери з фіксованим доходом (облігації, привілейовані акції) та вкладень у цінні папери з нефіксованим доходом (звичайні акції);

3) різниця між прибутком підприємства на акціонерний капітал та прибутком на інвестований капітал (левередж фінансовий).

Розрізняють левередж додатний (прибуток на акціонерний капітал більший від прибутку на інвестований капітал) і левередж від'ємний (за протилежної ситуації)» [6].

Звідси випливає плутанина з термінологією. Необхідність у формулюванні поняття операційного левереджу й розробленні методів його оцінки спочатку виникла з появою завдання формування бюджетів крупних капіталовкладень. Багато альтернативних проектів можуть істотно розрізнитися за структурою витрат, що й зумовлює необхідність розрахунку критичних обсягів продаж. Крім того, достатньо очевидно, що операційний левередж як найважливіша характеристика технічної і технологічної сторін діяльності підприємства істотно впливає і на структуру джерел засобів. Може скластися враження, що контроль за рівнем операційного левереджу актуальний лише для комерційних організацій, що мають високий рівень постійних витрат. Це вірно лише частково, оскільки світовий досвід засвідчує, що в ринковій економіці абсолютно буденною є диверсифікація виробничої діяльності.

Подальшого розвитку це поняття набуло з погляду бізнесу, де високий ступінь операційного левереджу, за інших рівних умов, свідчить, що відносно незначні зміни в обсягах продаж призводять до значних змін у величині прибутку й рентабельності власного капіталу [7, 8].

В економіці під словом левередж розуміють процес управління активами й пасивами підприємства, направлений на зростання (збільшення) прибутку [9, 10].

Левередж у розрізі фінансової сфери трактується як певний чинник, невелика зміна якого може спричинити істотні зміни результативних показників [11].

Термін «левередж» може вживатися в декількох значеннях:

1) фінансовий левередж (фінансовий важіль) - відношення позикового капіталу компанії до власних засобів. Характеризує стійкість компанії - чим вище левередж, тим вище ризик;

2) операційний (виробничий) левередж або операційний важіль - відношення темпів зміни прибутку до темпів зміни виручки від продаж. Допомогає спрогнозувати зміни прибутку при зміні виручки або визначити, яка виручка необхідна для отримання потрібного прибутку;

3) співвідношення запасу товарів і суми капіталу;

4) відношення позикового капіталу компанії у вигляді вартості випущених цінних паперів з фіксованим доходом (облігації, привілейованих

акцій) до вкладень у цінні папери з нефіксованим доходом (звичайні акції);

5) співвідношення вкладень капіталу в цінні папери з фіксованим доходом (облігації, привілейовані акції) і вкладень у цінні папери з нефіксованим доходом (звичайні акції) [12].

Варто зазначити, що у вітчизняній та закордонній літературі зустрічаються різні модифікації цього терміну: операційний важіль, виробничий левередж, виробничий важіль, господарський важіль [1- 17].

Якщо частка постійних витрат велика, говорять, що компанія має високий рівень операційного левереджу. Для такої компанії іноді навіть незначна зміна обсягів виробництва може привести до істотної зміни прибутку, оскільки постійні витрати компанія вимушена зазнавати в будь-якому випадку, виробляється продукція чи ні. Один з провідних фахівців у галузі фінансового менеджменту Ю. Брігхем підкреслює, що рівень постійних витрат компанії високий і не знижується в період падіння попиту на продукцію, підприємницький ризик компанії збільшується. Для невеликих підприємств, що спеціалізуються на одному виді продукції, характерний високий ступінь виробничого ризику [13].

Огляд літератури щодо дії механізму операційного левереджу різноманітний невизначеностями та суперечностями. Наприклад, Дж. Кларк, М. Кларк і П. Елгерс [14] уважають, що операційний левередж вимірює чутливість (еластичність) прибутку до зміни обсягів продаж і змінюється безпосередньо зі співвідношенням постійних витрат у повних витратах. Е. Соломон і Дж. Прингл роблять аналогічне твердження: «Чим вище у фірми співвідношення постійних операційних витрат до змінних операційних, тим вище її операційний левередж» [15]. Деякі автори роблять вважають, що альтернатива виробництва продукції спричинить більш капіталоемний процес виробництва (і менш трудоемний), який стане причиною збільшення рівня операційного левереджу [16, 17].

У вітчизняній теорії до сьогоднішнього дня не склалося чіткого трактування терміна «операційний левередж», немає єдиної визнаної методики щодо його оцінки та практичного застосування. Так, за Великим економічним словником, «левередж операційний - частка операційних витрат у повних витратах на виробництво продукції» [6], що є по суті тавтологією. А за Економічною енциклопедією «операційний левередж - механізм впливу на суму та рівень прибутку через зміну співвідношення постійних і змінних витрат» [12].

ВИСНОВКИ

Більшість вітчизняних економістів стверджують, що дія операційного левереджу виявляється в тому, що зміна виручки супроводжується сильнішою динамікою зміни прибутку. Зважаючи на проведений аналіз наукових джерел, доцільним є трактування операційного левереджу як показника, що дозволяє визначити зміни прибутку залежно від змін виручки від реалізації. Зазначене потребує систематизації та обґрунтування терміна, уточнення властивостей,

окреслення методів оцінки та практичного застосування операційного левериджу.

Подальші дослідження зумовлені наявними обмеженнями при практичному використанні операційного левериджу з метою підвищення ефективності управління сукупними витратами на підприємствах, тому що механізм дії зазначеного інструмента розкритий ще недостатньо.

Список використаних джерел

1. Merton H. Miller Leverage/ Nobel Lecture / Merton H. Miller. - December 7 / Economic Sciences, 1990. pp. 292 - 300.
2. Модильяни Ф., Миллер М. Сколько стоит фирма? Теорема MM: Пер.с англ. – 2-е узд. / Ф. Модильяни, М. Миллер. – М.: Дело, 2001. – 272с.
3. Хамидуллина Г.Р. Управление затратами: планирование, учт, контроль и анализ издержек обращения / Г.Р.Хамидуллина. – М.: Экзамен, 2004. – 352с.
4. Хейне П. Экономический образ мышления / пер.с англ./ П. Хейне – М.:Новости, 1991. – 704с.
5. Мюллер В.К. Большой англо-русский словарь / Сост. В.К. Мюллер, А.Б. Шевнин, М.Ю. Бродский. - Екатеринбург: У-Фактория, 2006. - 1536с.
6. Економічна енциклопедія: Двох томах. Т2. / Редкол.: Б.Д. Гаврилишин та ін. – К. “Академія”, - 2001 – 758 с.
7. Витвицкая М.С. Методические рекомендации по составу затрат, включаемых в себестоимость продукции, работ и услуг на предприятиях, фирмах и других структурах / М.С. Витвицкая, А.П. Киселев - К., 1993. - 245 с.
8. Житна І.В. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. Навчальний посібник / І.В. Житна, А.М. Нескреба - К.: Вища школа, 1992 – 191 с.
9. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навчальний посібник / М.В. Володькіна - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 196с.
10. Бланк І.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – К.: Ника – Центр, 1998. – 543 с.
11. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз / Ю.С. Цал-Цалко - К. Центр учбової літератури, 2008. - 566 с.
12. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т 1. / Редкол.: С.В. Мочерний та ін. – К.: «Академія», 2003 – 864 с.
13. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: Полный курс / Ю. Бригхем, Л. Гапенски – Санкт-Петербург: Экономическая школа, 1998.Т1 - 463с.
14. Clark J.J. Financial Management A Capital Market Approach. Holbrook Press Inc. / J.J. Clark, M.T. Clark, P.T. Elgers - Boston, Mass., 1976.
15. Solomon E. An Introduction to Financial Management (2nd edition), Goodyear Publishing Company Inc. / E. Solomon, J.J. Pringle - Santa Monica, California, 1980.- 47p.
16. Archer S.H. Financial Management, An Introduction. / S.H. Archer, G.M. Choate, G. Racette - John Wiley and Sons, 1979.D.
17. Уилсон П. Финансовый менеджмент в малом бизнесе. Перевод с английского. / Под редакцией Микрюкова В.А. - М.: Аудит, 1995. - с. 135.
18. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Савицкая Г.В. – Минск : ООО «Новое знание», 2000. – 688 с.
19. Турило А.М. Управління витратами підприємства: Навч. посібник / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 120 с.

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу Міжнародний технологічний університет "Миколаївська політехніка"

УДК 332.146.2:[65.012.122:338.43]

ВИМОГА МЕТОДОЛОГІЇ ПІДСИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ У ФУНКЦІОНАЛЬНО РОЗВИНУТІЙ СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

THE REQUIREMENT FOR THE METHODOLOGY OF MONITORING SUBSYSTEM IN THE FUNCTIONAL DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF STRATEGIC CONTROL OF THE REGIONAL STRUCTURE AND TERRITORIAL ORGANIZATION OF THE AGRO-FOOD SECTOR

У статті обґрунтовано, знаковою рисою методології моніторингу в умовах формування, впровадження і використання цієї функції системи регулювання повинна бути вказівка за кожним питанням моніторингу повного переліку необхідної для виконання розрахунків планової, нормативної, довідкової, фактичної та рекомендаційної інформації.

В статье обосновано, знаковой чертой методологии подсистемы экономического мониторинга в условиях формирования, внедрения и использования этой функции системы регулирования должно быть указание по каждому конкретному вопросу мониторинга полного перечня необходимой для выполнения расчётов плановой, нормативной, справочной, фактической и рекомендательной информации.

The article substantiates the iconic feature of the methodology of the economic subsystem monitoring the conditions of formation, implementation and use of this function, the regulatory system needs to be instructed on each specific issue of monitoring a complete list of calculations needed to perform routine, regulatory, reference, factual and advisory information.

Ключові слова: агропродовольча сфера, вимога, методологія, економічний моніторинг, підсистема, регіональна структура, стратегічне регулювання, територіальна організація, функціонально розвинута система

Ключевые слова: агропродовольственная сфера, методология, мониторинг, региональная структура, стратегическое регулирование, территориальная организация, функционально развитая система

Keywords: agro-food sector, methodology, monitoring, regional structure, regulation, territorial organization, the functional development of the system

ВСТУП

Однакові задачі можуть бути вирішені різними методами, за різними алгоритмами і за різними початковими інформаційними даними. Як засвідчує передовий практичний досвід та проведені наукові дослідження поглядів провідних вчених-економістів [1-10] і інші, однією із вимог, яка висувається до методології підсистеми економічного моніторингу в сучасних умовах функціонально розвинутої обробки техніко-економічної інформації, виступає високий рівень її універсалізації, який забезпечував би можливість створення універсальних алгоритмів вирішення комплексу економіко-аналітичних завдань. У цьому зв'язку при розробленні методології підсистеми економічного моніторингу у необхідних випадках потрібно передбачати декілька варіантів вирішення економіко-аналітичних задач різними способами в залежності від потреб системи регулювання (терміновості економіко-аналітичної

інформації, якості, комплексності, глибини, точності).

МЕТА РОБОТИ полягає в доведенні, методологія виступає базисом формування рішення економічних задач функції моніторингу у системі стратегічного регулювання регіональної структури і територіальної організації агропродовольчої сфери.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою статті виступає діалектичний метод і основні положення моніторингу, системи стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації агропродовольчої сфери. У процесі проведеного дослідження знаходили використання наступні наукові методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних та практичних методик моніторингу і системи стратегічного регулювання регіональної структури та територіальної організації

агропродовольчої сфери); *порівняльний* (при аналізі стану моніторингу і системи регулювання регіональної структури і територіальної організації агропродовольчої сфери).

РЕЗУЛЬТАТИ

Одне й те ж функціонально розвинуте завдання «Економіко-аналітичне забезпечення продуктивності праці» в залежності від характеру встановлених цілей підсистеми економічного моніторингу може вирішуватися методом порівняння, методом ланцюгових підстановок, інтегральним методом, методом статистичної екстраполяції. Для проведення оперативного, зокрема щоденного економічного моніторингу продуктивності праці достатнім виступає застосування методу порівняння фактичного виробітку робочих із величиною виробітку, який передбачено функцією планування. Це дозволяє точно розрахувати відхилення від плану та вірогідну ступінь його виконання.

При ретроспективному економічному моніторингу продуктивності праці (за місяць, квартал, півріччя, рік та інші), коли поряд із оцінкою виконання плану із продуктивності потрібно встановити вплив на відхилення від плану різних факторів, використання методу порівняння виявляється явно недостатнім. У цьому випадку виникає необхідність в застосуванні додаткового методу ланцюгових підстановок. А якщо до знакових результатів – впливу окремих факторів на відхилення від плану із продуктивності праці висуваються вимоги високої точності, тоді замість методу ланцюгових підстановок повинен бути передбачений розрахунок показників і критеріїв ефективності (якості) інтегральним методом та інше.

Проведення перспективного економічного моніторингу продуктивності праці із використанням залежності цього результатного показника ефективності від великої кількості факторів впливу може бути забезпечено застосуванням методів статистичної екстраполяції, які ґрунтуються на використанні так званого «закону інерції економічних процесів» і таке інше.

Досить важлива вимога до методології моніторингу в сучасних трансформаційних умовах функціонально розвинутих систем регулювання спеціального призначення – приведення в неї досить повного переліку початкової інформації, необхідної для моніторингу різних аспектів виробничо-господарської діяльності регіональних структур та територіальних організацій суб'єктів агропродовольчої сфери. В існуючих методологічних матеріалах із моніторингу інформаційні джерела наводяться, як правило, не завжди повно, у самому загальному вигляді і за збільшеними розділами функції моніторингу. Наведемо тільки один приклад. Так, в одній розробці моніторингу витрат на виробництво вказується, що для моніторингу витрат на виробництво продукції в функціонально розвинутих системах регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери притягаються різні джерела. Із планових показників за трудовими витратами при моніторингу використовуються норми

трудомісткості, середні нормативи із заробітної плати виробничих робочих на одну нормо-годину; за матеріальними витратами – відомості специфікованих норм витрачання матеріалів, відомості напівфабрикатів, які виготовляються в інших функціонально розвинутих системах регулювання територіальною структурою і організацією суб'єктів агропродовольчої сфери, а також ті, які постачаються в порядку кооперації, кошториси витрат та витрат із утримання і експлуатації обладнання. Фактичні дані про витрати на виробництво в системах регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери можна отримати із відповідних відомостей за встановленими статтями калькуляції собівартості у розрізі окремих планово-облікових одиниць готової продукції та багато ін.

Звичайна річ, що якщо розглядати методологію як базу для встановлення рішення задач підсистеми економічного моніторингу на машинах електронних цифрових, тоді наведений перелік джерел інформації неможливо визнати задовільним за наступними причинами: по-перше, цілий ряд джерел інформації для моніторингу витрат на виробництво в функціонально розвинутих системах регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери авторами просто кажучи опущений (наприклад, план із собівартості готової продукції в цілому, план із собівартості окремих замовлень тощо); по-друге, окремі інформаційні джерела названі не зовсім точно (це відноситься до відомостей норм трудомісткості, кошторису загальногосподарських витрат тощо); і, по-третє, що найбільш істотно, автори не диференціюють джерела інформації за їх призначенням, як результат не зовсім ясно, яка саме інформація конкретно потрібна для підсистеми економічного моніторингу (яка інформація потрібна для загальної оцінки виконання плану за затратами на виробництво усієї готової продукції, яка – для функції моніторингу виконання плану за собівартістю замовлень, яка – для моніторингу резервів зменшення витрат).

ВИСНОВКИ

Перераховані недоліки у висвітленні питань інформаційного забезпечення підсистеми економічного моніторингу доволі стандартні для методологічних матеріалів, орієнтованих на їх використання в традиційних умовах системи регулювання. Тому, знаковою рисою методології підсистеми моніторингу в сучасних умовах формування, впровадження та використання цієї функції системи регулювання повинна бути вказівка за кожним конкретним питанням моніторингу повного і точного переліку необхідної для виконання відповідних розрахунків планової, нормативної, довідкової, фактичної та рекомендаційної інформації. При цьому в якості інформаційної бази для розрахунку економіко-аналітичних показників і критеріїв ефективності повинні бути враховані такі джерела, використання яких забезпечує достатню, але не надлишкову повноту та точність вихідної інформації та скорочує трудомісткість сукупності

обчислювальних операцій.

Список використаних джерел

1. Аралбаева, Г.Г. Методология и организация мониторинга региональной социально-экономической системы: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05 / Аралбаева Галия Галаутдиновна; [Место защиты: Оренбургский государственный ун-т]. – Оренбург, 2009. – 347 с.: ил.

2. Броило, Е.В. Методология управления экономической устойчивостью коммерческой организации на основе мониторинга кризисных процессов: диссер. ... доктора экономических наук: 08.00.05 / Броило Елена Валериевна; [Место защиты: Ин-т экономики УрО РАН]. – Сыктывкар, 2008. – 338 с.: ил.

3. Губин, В.А. Теория и методология управления экономической системой в условиях кризисной угрозы: диссер. ... доктора экономических наук: 08.00.01 / Губин Виктор Анатольевич; [Место защиты: Кубанский государственный технологический университет]. – Краснодар, 2012. – 361 с.

4. Ипатова, Л.Н. Развитие услуг здравоохранения на основе экономического мониторинга: диссер. ... к.э.н.: 08.00.05 / Ипатова Лариса Николаевна; [Место защиты: Сам. гос. эконом. ун-т]. – Самара, 2010. – 145 с.

5. Корсак, А.Б. Система обеспечения экономической безопасности мегаполиса: диссер. ... д.э.н.: 08.00.05 / Корсак Александр Борисович; [Место защиты: Академия экономической безопасности]. - Москва, 2008. - 277 с.: ил.

6. Кузнецова, Е.И. Методология формирования экономической стратегии государства: экономическая безопасность и конкурентоспособность: диссертация ... д.э.н.: 08.00.05 / Кузнецова Елена Ивановна; [Место защиты: Моск. ун-т МВД РФ]. – Москва, 2010. – 350 с.: ил.

7. Пономарёв, А.А. Экономический мониторинг в стратегическом управлении строительного предприятия: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.05 / Пономарёв Антон Андреевич; [Место защиты: Высш. межкадем. аттестационная комиссия]. - Москва, 2012. – 58 с.

8. Пчелинцева, И. Н. Развитие организационно-экономического механизма социального инвестирования микроэкономических систем: теория и методология: диссер. ... д.э.н.: 08.00.05 / Пчелинцева Ирина Николаевна; [Место защиты: Самарский гос. экон. универ-т]. – Саратов, 2008. – 390 с.: ил.

9. Савченко-Бельский, В.Ю. Теория и методология управления экономическими рисками транспортных предприятий: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05 / Савченко-Бельский Владимир Юрьевич; [Место защиты: Гос. ун-т управления]. – Москва, 2007. – 360 с.: ил.

10. Щинова, Р.А. Методология оценивания экономической эффективности маркетинговой деятельности промышленного предприятия: автореферат дис. ... д.э.н.: 08.00.05 / Щинова Раиса Александровна; [Место защиты: С.-Пб. гос. ун-т экон. и финансов]. – Санкт-Петербург, 2011. – 39 с.

СІТАШ

Тетяна Дмитрівна
sittanya@mail.ru

МОГИЛКА

Олена Юріївна

ТОДОРИКА

Мирослава Вікторівна
miroslava.liko@mail.ru

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Вінницького торговельно-
економічного інституту
Київського національного
торговельно-економічного
університету

студентка Вінницького
торговельно-економічного
інституту Київського
національного торговельно-
економічного університету

студентка Вінницького
торговельно-економічного
інституту Київського
національного торговельно-
економічного університету

УДК 33

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

THEORETICAL ASPECTS AND AREAS OF IMPROVEMENT BUDGET PLANNING IN UKRAINE

Стаття присвячена визначенню сутності бюджетного планування як одного з основних інструментів фінансової політики держави. У ній розкрито значення бюджетного планування, з'ясовано його функції, завдання та принципи. Запропоновано напрями вдосконалення бюджетного планування в Україні. А також з'ясовано розподіл учасників бюджетного планування на загальнодержавному та місцевих рівнях.

Статья посвящена определению сущности бюджетного планирования как одного из основных инструментов финансовой политики государства. В ней раскрыто значение бюджетного планирования, выяснено его функции, задачи и принципы. Предложены направления совершенствования бюджетного планирования в Украине. А также выяснено распределение участников бюджетного планирования на общегосударственном и местном уровнях.

The article is devoted to defining the essence of budgeting as one of the main tools of financial policy. It disclosed the value of budget planning, found its functions, tasks and principles. The directions of budget planning improving in Ukraine are proposed. Also the distribution of the budget planning at the national and local levels is found.

Ключові слова: бюджетне планування, вдосконалення, «песимістичний сценарій бюджету», система загальнодержавного планування, бюджетне прогнозування, державна програма

Ключевые слова: бюджетное планирование, совершенствование, «пессимистический сценарий бюджета», система общегосударственного планирования, бюджетное прогнозирование, государственная программа

Keywords: budget planning and development, "the pessimistic scenario budget", the system of national planning, budget forecasting, the state program

ВСТУП

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому. Бюджетне планування є вагомим елементом впливу на різні суспільні процеси та дієвим інструментом управління бюджетом.

Серед сучасних учених, які плідно досліджують бюджетне планування, особливо виділяється С. Аптекарь, Н. Балтачєєва, П. Боровик, Т. Бугай, В. Венгер, Н. Винниченко, А. Ганіч, С. Гелей, Р. Жебчук, В. Зубріліна, А. Климчук, О. Кондур, Н. Корнієнко, С. Кайдаковський, Н. Лиско, С. Лондар, І. Лютий, О. Мельник.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є визначення економічної сутності бюджетного планування як елемента управління бюджетом.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань: дослідити економічну сутність і зміст поняття бюджетного планування, як елемент управління бюджетом; визначити напрями вдосконалення бюджетного планування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому [1].

Оскільки в Бюджетному кодексі України прямо не дається визначення терміна "бюджетне планування видатків", звернемося до відповідних визначень, які зустрічаються в українській

економічній літературі й відображають певні характеристики цього поняття (рис. 1).

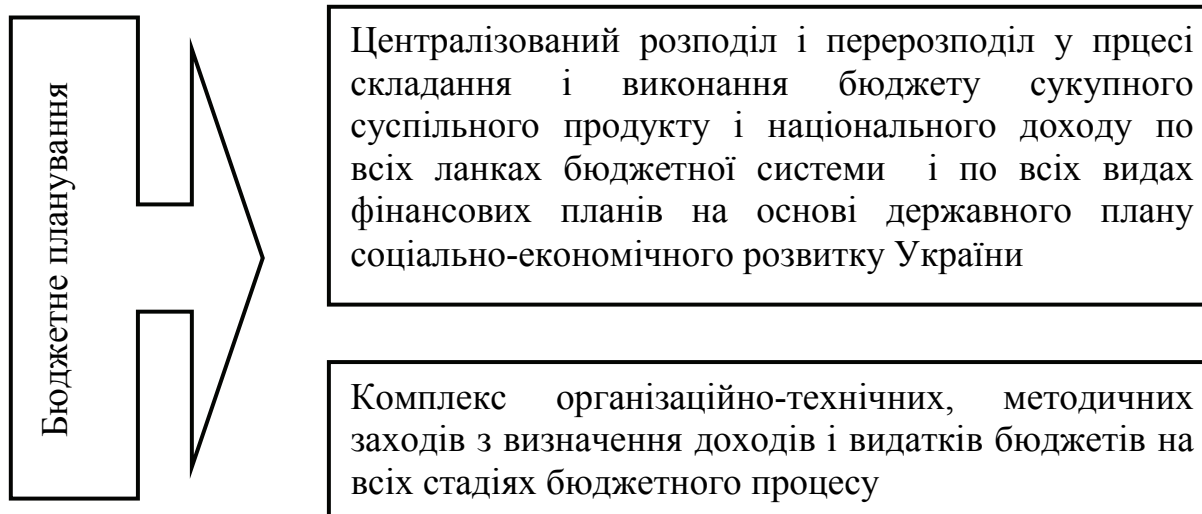

Рис. 1. Визначення поняття "бюджетне планування"

Бюджетне планування починається з визначення можливого обсягу доходів. Достовірність їх планування забезпечує реальність бюджетного процесу. Оптимальність розподілу видатків визначається ефективністю використання бюджетних коштів з позицій забезпечення економічного зростання та соціальної гармонії у суспільстві.

Призначенням бюджетного планування є:

- забезпечення перевірки через фінансові показники збалансованості й поєднання проекту Державної програми (плану) економічного і соціального розвитку країни, відповідності доходів

та видатків держави, визначення загальнофінансових зв'язків у відтворювальному процесі суспільного виробництва;

- визначення джерел і способів фінансування всіх завдань і заходів, передбачених державними програмами;

- забезпечення реалізації єдиної фінансової політики, єдиних форм і методів усієї бюджетної роботи [2].

Бюджетне планування виконує такі функції (рис. 2)

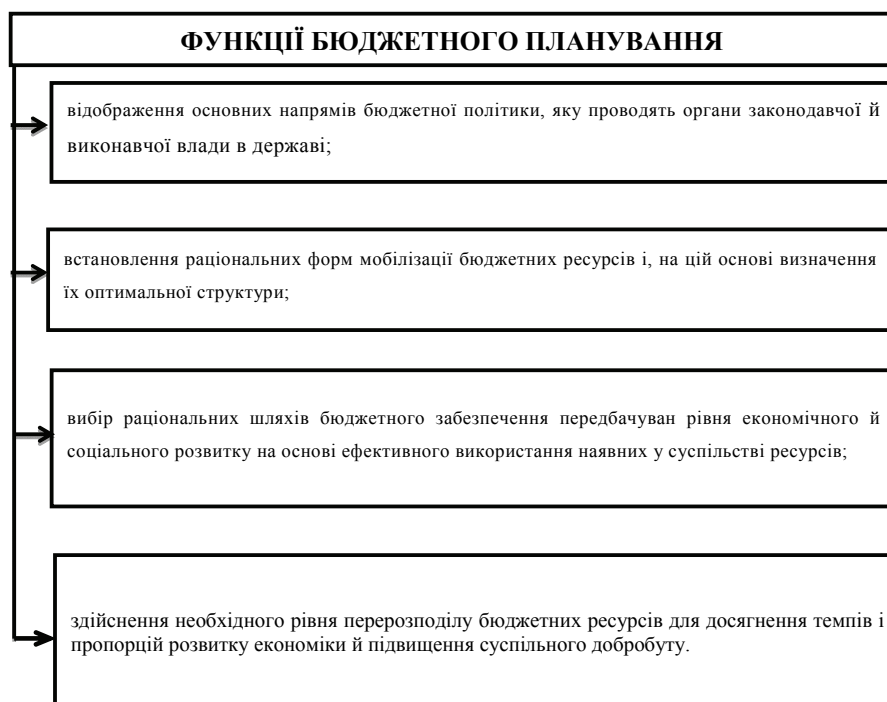

Рис. 2. Функції бюджетного планування [3]

На загальнодержавному рівні в бюджетному плануванні беруть участь міжнародні фінансові інституції, зарубіжні консультанти, наукові установи України, Кабінет Міністрів України, всі міністерства та відомства, відповідні комітети Верховної Ради України, окремі депутати та громадські організації.

На місцевому рівні відповідну участь беруть структурні підрозділи органів законодавчої та виконавчої влади, депутати, наукові, громадські діячі.

Бюджетне планування витраток має свої завдання і має базуватись на відповідних принципах і методах.

Завдання бюджетного планування:

- забезпечити необхідні макроекономічні пропорції розвитку держави;
- сприяти найбільш ефективному використанню бюджетних коштів галузями народного господарства;
- забезпечити мінімальний рівень соціальних потреб;
- утворити необхідні соціальні резерви, які використовуються на планові й позапланові заходи;
- передбачити в системі здійснення бюджетних платежів можливість прозорого бюджетного контролю [4].

Принципи бюджетного планування:

- наукове обґрунтування планів, що передбачає реальність прогнозних розрахунків, їхню економічну обґрунтованість;
- оптимальна збалансованість між рівнем оподаткування суб'єктів - платників податків і рівнем соціальних виплат;
- директивний характер бюджетних виплат;
- єдність загальнодержавного та місцевих бюджетів;

- наявність відповідних бюджетних резервів;
- демократизація бюджетних відносин, тобто під час планування необхідно враховувати оптимальні зв'язки між державним і місцевими бюджетами, а також між ланками місцевих бюджетів [5].

Опираючись на зазначені принципи, бюджетне планування забезпечує належне функціонування бюджетної системи та проведення дієвої бюджетної політики відповідно до економічної ситуації на кожному конкретному етапі розвитку суспільства.

Розв'язання завдань щодо підвищення якості бюджетного планування потребує створення системи моніторингу відповідності досягнутих у звітному році параметрів показникам, установленим на середньостроковий (трирічний) період і, що особливо важливо, аналізу причин їх відхилення від раніше затверджених показників. Важливими чинниками є також формування інформаційної бази, яка дає змогу враховувати максимально можливу кількість факторів, що впливають на значення показників економічного розвитку, і параметрів бюджетної системи; стабільного бюджетного і податкового законодавства; чіткого визначення пріоритетів державної політики; матеріально-технічного і кадрового забезпечення розроблення прогнозів.

Разом з тим, західні країни в останнє десятиліття зробили вже нові кроки, впровадивши інноваційні інструменти бюджетування і прогнозування. У цьому контексті необхідним є впровадження в Україні низки нових заходів щодо продовження бюджетної реформи, які пришвидшать позитивні зміни у системі бюджетного прогнозування і планування. Основними її напрямками цих змін варто відзначити такі (див. рис. 3.).

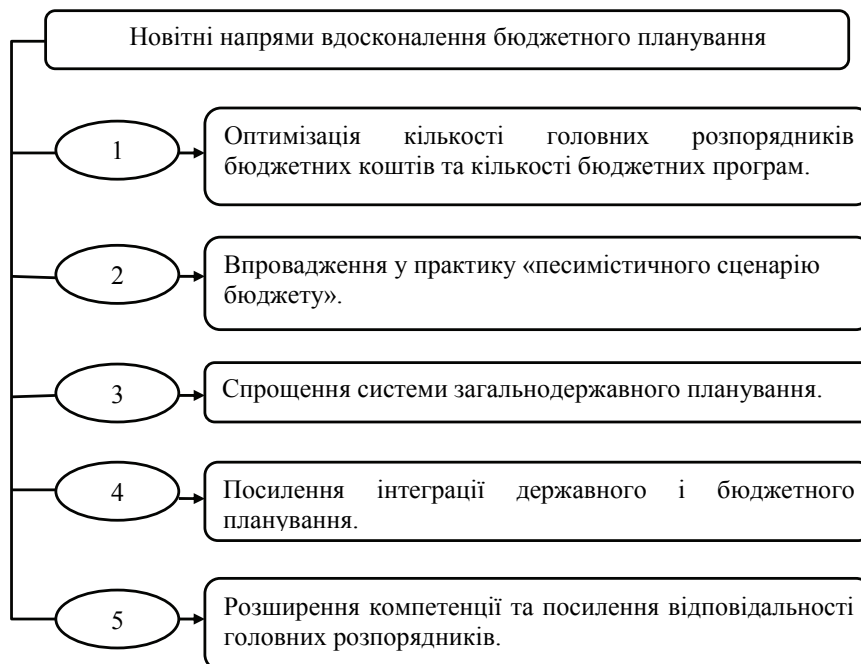

Рис. 3. Напрями вдосконалення бюджетного планування

ВИСНОВКИ

Бюджетне планування займає центральне місце у фінансовому плануванні, оскільки воно пов'язане з показниками фінансових планів підприємств, організацій та установ різних форм власності та рівнів підпорядкування. Недооцінка ролі бюджетного планування як правило супроводжується негативними наслідками, зокрема посиленням податкового тиску, зниженням рівня економічної активності та безконтрольному використанні державних коштів тощо, тому необхідно вдосконалювати бюджетне планування, адже воно здатне надати значний позитивний вплив на функціонування всієї ринкової системи.

Список використаних джерел

1. Панасюк М.Я. Бюджетне планування: теоретико-методологічний аспект / М.Я. Панасюк // Економіка і держава. – 2011. – №7. – С.132–134.

2. Микитюк І.С. Бюджетне планування як елемент управління бюджетом / І.С. Микитюк // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 22(1). – С. 23-234.

3. Ткач К.М. Бюджетне планування як основа бюджетного процесу / К.М. Ткач, С.С. Кайдаковський // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 1. – С. 299–302.

4. Корнієнко Н.М. Перспективне бюджетне планування у системі економічного розвитку / Н.М. Корнієнко // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 23(1). – С.216–222.

5. Климчук А. Організація бюджетного планування і прогнозування в Україні та пропозиції щодо їх оптимізації / А. Климчук // Формування системи і механізмів обліково-аудиторського та аналітичного забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств реального сектору економіки України. – 2012. – № 2. – С. 267–270.